

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Osobní automobil v podnikání

Personal Car In Business

Student: Iveta Müllerová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Yvetta Pšenková, Ph.D.

Ostrava 2011

Místopřísežné prohlášení

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.“

V Ostravě dne 11. května 2011

.....
Iveta Müllerová

OBSAH

1	ÚVOD	1
2	VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	2
2.1	Daňová definice vozidla a způsoby oceňování.....	2
2.2	Vymezení osobního automobilu podle zákona o DPH.....	3
2.3	Legislativní úprava pojmu obchodní majetek.....	3
2.4	Evidence vozidla.....	4
2.5	Technický průkaz vozidla a osvědčení o registraci vozidla	5
3	ZPŮSOBY POŘÍZENÍ OSOBNÍHO AUTOMOBILU	6
3.1	Pořízení osobního automobilu z vlastních zdrojů	7
3.1.1	Výhody pořízení z vlastních zdrojů.....	7
3.1.2	Nevýhody pořízení z vlastních zdrojů.....	8
3.2	Vklad do obchodního majetku.....	8
3.2.1	Vklad do majetku obchodní společnosti	8
3.2.2	Vklad do obchodního majetku podnikatele – fyzické osoby.....	10
3.3	Pořízení vozidla pomocí úvěru.....	11
3.3.1	Výhody úvěru	11
3.3.2	Nevýhody úvěru	11
3.4	Pořízení vozidla na leasing	12
3.4.1	Výhody leasingu.....	13
3.4.2	Nevýhody leasingu.....	13
3.4.3	Základní pojmy	14
3.4.4	Operativní (provozní) leasing.....	16
3.4.5	Finanční pronájem s následnou koupí najatého hmotného majetku.....	19
3.5	Leasing versus úvěr	23
3.5.1	Srovnání administrativní náročnosti a práva volně disponovat s majetkem	23
3.5.2	Daňové dopady.....	24

3.5.3	Finanční náročnost pořízení	24
3.5.4	Srovnání pořízení osobního automobilu formou úvěru a finančního leasingu na příkladu.....	25
4	DAŇOVÉ A ÚČETNÍ ASPEKTY	32
4.1	Odpisování.....	32
4.1.1	Účetní odpisy.....	33
4.1.2	Daňové odpisy.....	34
4.1.3	Porovnání rovnoměrných a zrychlených odpisů na příkladu	37
4.2	Technické zhodnocení a jiný majetek	40
4.3	Opravy a údržba	42
4.4	Další náklady a poplatky související s užíváním osobního automobilu	42
4.5	Paušální výdaj na dopravu silničním motorovým vozidlem	43
4.5.1	Charakteristika paušálního výdaje.....	44
4.5.2	Výhody výdajového paušálu	45
4.5.3	Nevýhody výdajového paušálu	45
4.6	Vyřazení osobního automobilu z majetku	46
4.7	DPH u nově pořízeného osobního automobilu	47
4.7.1	Nárok na odpočet daně.....	47
4.7.2	Plný nárok na odpočet daně.....	47
4.7.3	Nárok na odpočet daně v poměrné výši	47
4.7.4	Nárok na odpočet daně v krácené výši.....	47
4.8	Silniční daň	48
5	ZÁVĚR.....	50
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	52
	SEZNAM ZKRATEK	
	PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	
	SEZNAM PŘÍLOH	

1 ÚVOD

Pro každého podnikatele, ať už provozuje svou podnikatelskou činnost ve výrobní sféře či v oblasti služeb, je osobní automobil nepostradatelný pomocník. Zajišťuje mu v dnešní době tolik potřebnou flexibilitu, pohodlnou a rychlou přepravu ke svým zákazníkům nebo dodavatelům a v neposlední řadě i možnost přepravy svého zboží.

Bakalářská práce je zaměřena jak na osoby samostatně výdělečně činné, tak na obchodní společnosti, které vedou účetnictví a chtějí si pořídit zejména nový osobní automobil. Práce ale také poslouží podnikatelům, kteří již vozidlo ke svému podnikání používají. Ujasní jim tuto problematiku a umožní jim získat i jiný pohled na dané téma.

Cílem práce je podat ucelený přehled v oblasti užívání osobního automobilu v podnikání, vyhodnotit nejběžnější způsoby pořízení vozidla a nastínit související účetní a daňovou problematiku.

V první kapitole se zabývám základními pojmy, které se vážou k osobnímu automobilu, a je třeba se s nimi v úvodu seznámit. Uvádím zde různé definice vozidla, jeho oceňování nebo např. základní doklady spojené s užíváním automobilu.

Druhá kapitola je zaměřena na způsoby pořízení vozidla, jejich výhody, nevýhody a příklady jejich účtování. Pozornost je věnována především financování z cizích zdrojů, neboť ne vždy má podnikatel k dispozici dostatek volných peněžních prostředků na nákup automobilu z vlastních zdrojů. U cizích zdrojů se zabývám zejména rozdíly mezi pořízením vozidla na úvěr a finančním pronájmem s následnou koupí najaté věci. Tyto dva způsoby financování z cizích zdrojů patří mezi nejběžnější, a proto jsem jejich srovnání uvedla i na příkladu.

Ve třetí kapitole je rozebrána oblast účetní a především daňová. Zaměřuji se na problematiku nákladů, která je spojena s užíváním osobního automobilu v podnikání. Mezi tyto náklady patří odpisy, technické zhodnocení, opravy a údržba a další související náklady. Z oblasti daní má práce pojednávat o dani silniční a o dani z přidané hodnoty (dále jen DPH). U DPH uvádím pouze uplatnění nároku na odpočet při pořízení nového vozidla, neboť je tato problematika příliš rozsáhlá a její komplexní uvedení není cílem této práce. Neopomněla jsem ani problematiku vyřazení vozidla z majetku podnikatele.

Bakalářská práce vychází z právního stavu k 1. lednu 2011. Pro zjištění závěrů z této práce jsem použila metodu komparace.

2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

K tomu, aby mohla být rozebrána problematika související s užíváním osobního automobilu v podnikání, je na začátek třeba uvést několik základních pojmů přibližujících pojem osobní automobil, způsoby oceňování vozidla a také činnosti a průkazy, které jsou nutné k tomu, aby mohlo být vozidlo užíváno v silničním provozu.

2.1 Daňová definice vozidla a způsoby oceňování

Dle § 26/2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v platném znění (dále ZDP) jsou **hmotným majetkem** myšleny samostatné movité věci, příp. soubory movitých věcí, jejichž vstupní cena je vyšší než 40.000 Kč a mají provozně-technické funkce delší než jeden rok, tedy i osobní automobil.

Tímto hmotným majetkem se vozidlo dle § 26/10 ZDP stává okamžikem uvedení do stavu způsobilého obvyklému užívání, kterým se rozumí jeho dokončení a splnění technických funkcí a povinností stanovených zvláštními právními předpisy pro užívání.

Je třeba dodat, že hmotným majetkem nejsou dle ZDP zásoby automobilů určených k jejich prodeji.

Zákon o daních z příjmů také upravuje **vstupní cenu majetku**, neboli jeho ocenění k okamžiku nabytí. U osobního automobilu je vstupní cenou:

- **pořizovací cena**, pokud je vozidlo pořízeno úplatně.^[14] Do této ceny patří jak tzv. cena pořízení, tak výdaje související s pořízením,^[6]
- **reprodukční pořizovací cena**, která je zjištěná podle zvláštního právního předpisu o oceňování majetku.^[14] Jedná se o cenu, za kterou by bylo dané vozidlo pořízeno v době, kdy se o něm účtuje. Zpravidla se tato cena používá k ocenění majetku nabytého bez úplaty (např. u zděděného nebo darovaného vozidla).^[6]

2.2 Vymezení osobního automobilu podle zákona o DPH

Pro účely DPH je osobní automobil definován v § 4/3/f zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty v platném znění (dále ZDPH) jako dopravní prostředek, který má v technickém osvědčení nebo technickém průkazu zapsanou kategorii M1 nebo M1G. Pokud tento zápis kategorie chybí, vymezuje se zvláštním právním předpisem¹.

Do kategorie M1 řadíme vozidla s nejméně čtyřmi koly, která se používají pro dopravu osob a ta, která mají nejvýše osm míst k přepravě osob, kromě místa řidiče, nebo víceúčelová vozidla. **Do kategorie M1G** patří terénní vozidla se zvýšenou průjezdností, která patří do vozidel kategorie M a splňují další technické podmínky stanovené prováděcím právním předpisem.^[18]

2.3 Legislativní úprava pojmu obchodní majetek

Pojem obchodní majetek je upraven jak zákonem č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníkem v platném znění (dále ObchZ), tak zákonem o daních z příjmů, a protože se definice v obou úpravách liší, je na místě uvést obě dvě.

Dle § 6/1 ObchZ se obchodním majetkem podnikatele, který je fyzickou osobou, rozumí majetek (tedy věci, pohledávky a jiná práva a penězi ocenitelné jiné hodnoty), který patří podnikateli a slouží nebo je určen k jeho podnikání. Podnikatel – fyzická osoba tedy rozlišuje majetek obchodní a neobchodní. Naopak u podnikatele, který je právnickou osobou, je obchodním majetkem myšlen veškerý jeho majetek, a to bez ohledu na to, jestli slouží nebo je určen k jeho podnikání.^[1]

Na druhou stranu je podle **§ 4/4 ZDP** obchodním majetkem rozuměn souhrn majetkových hodnot (tedy věci, pohledávek a jiných práv a penězi ocenitelných jiných hodnot), které jsou ve vlastnictví poplatníka a o kterých bylo nebo je účtováno anebo jsou nebo byly uvedeny v daňové evidenci.

¹ Zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 307/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

U podnikatele, který vede účetnictví, se automobil stane obchodním majetkem v okamžiku, kdy je o něm účtováno poprvé (tj. na účet 042 – *Pořízení dlouhodobého hmotného majetku*). Informace o tomto vozidle pak eviduje na příslušném účtu účtové třídy 0 – *Dlouhodobý majetek* a může vést za každý automobil analytickou evidenci s uvedením jeho identifikačních znaků. Dnem vyřazení vozidla se pak stává okamžik, kdy dojde k zaúčtování jeho vyřazení z příslušného majetkového účtu.^[1]

Pokud však podnikatel osobní automobil, který používá k podnikání, nezařadí do svého obchodního majetku, je toto vozidlo jeho soukromým majetkem. Je bráno, že pro účely podnikání bude používáno v menší míře než pro účely soukromé.^[1]

2.4 Evidence vozidla

Aby mohl podnikatel používat osobní automobil ke svému podnikání, nesmí zapomenout na zásadu, podle které může být na pozemní komunikaci provozováno pouze silniční vozidlo, které je registrováno v registru silničních vozidel a je mu přidělena státní poznávací značka (dále jen SPZ).^[4]

Žádost o registraci musí být podána u příslušného obecního úřadu s rozšířenou působností a doložena řadou dokladů. Mezi tyto doklady patří např. doklad o vlastnictví vozidla, technický průkaz vozidla, doklad o technické prohlídce atd.^[4]

Před zaevidováním daného vozidla do registru silničních vozidel se dle zákona o správních poplatcích platí obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností poplatky, které nemohou být zahrnuty přímo do nákladů. Nicméně z postupů účtování i ustanovení zákona o daních z příjmů se tyto poplatky stávají součástí vstupní ceny vozidla pro účely stanovení výše účetních i daňových odpisů.^[4]

Po zaplacení těchto správních poplatků obecní úřad přidělí vozidlu SPZ, zapíše příslušné údaje do technického průkazu, vydá osvědčení o registraci vozidla a tabulku se SPZ. Touto registrací a přidělením SPZ dává souhlas k provozu daného vozidla na pozemních komunikacích, osvědčuje a stvrzuje vlastnictví k vozidlu a technický popis vozidla tak, jak je uveden v technickém průkazu.^[4]

Trvalé vyřazení vozidla z registru silničních vozidel se pak provádí na žádost vlastníka, příp. z úřední povinnosti obecního úřadu. K této žádosti o vyřazení vozidla z registru musí vlastník vozidla předložit doklad o jeho likvidaci a následně odevzdat

obecnímu úřadu tabulky se SPZ (mimo vyřazení z důvodu odcizení vozidla) a předložit technický průkaz vozidla k provedení příslušného záznamu.^[4]

2.5 Technický průkaz vozidla a osvědčení o registraci vozidla

Technický průkaz vozidla je nejdůležitějším dokladem o vozidle, který se k němu váže od jeho předání výrobcem prodejci až do jeho trvalého vyřazení z provozu. Slouží k prokázání schválení technické způsobilosti vozidla k provozu na pozemních komunikacích, údajů o vlastníkovi a provozovateli vozidla (z důvodu odpovědnosti z nakládání s vozidlem v provozu na pozemních komunikacích), údajů o provedených technických změnách na vozidle atd. Je nezbytný k nakládání s vozidlem.^[4]

Obecní úřad obce s rozšířenou působností jím osvědčuje a stvrzuje vlastnictví vozidla, jeho technický popis a identifikační údaje.^[4]

I po vyřazení vozidla z provozu je nutné tento průkaz po stanovenou dobu uchovávat. Je to z důvodu důležitých údajů, který tento průkaz obsahuje, a které slouží jak pro účetní, tak daňové účely.^[4]

Osvědčení o registraci vozidla je dokladem obsahující základní údaje uvedené v technickém průkaze o vozidle, jeho vlastníkovi a provozovateli a slouží k identifikaci vozidla v silničním provozu. Toto osvědčení také vydává příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností.^[4]

3 ZPŮSOBY POŘÍZENÍ OSOBNÍHO AUTOMOBILU

Rozhodnutí o způsobu pořízení osobního automobilu je pro podnikatele velmi důležité. Jednotlivé způsoby pořízení se neliší pouze cenou za vozidlo, ale výběr je důležitý, ať již např. z důvodu možnosti uplatnění případné reklamace, případné odpovědnosti za vady prodaného vozidla, záruční doby a v neposlední řadě kvůli stanovení vstupní ceny pro účetní a daňové účely.^[7]

Před samotným pořízením osobního automobilu musí podnikatel zvolit vhodný způsob financování majetku. Pokud má dostatek volných finančních prostředků, nabízí se zvolit variantu nákupu vozidla z vlastních zdrojů, tj. za hotové nebo prostřednictvím bezhotovostního převodu peněžních prostředků. V opačném případě podnikateli nezbývá jiná možnost, než pořídit osobní automobil z cizích zdrojů. Mezi takovéto způsoby patří nejčastěji pořízení majetku formou finančního leasingu s následnou koupí najaté věci nebo koupě na úvěr.

Další možností, jak nabýt vozidlo pro podnikání, je vklad vozidla do obchodního majetku, jeho zdědění, nabytí darem nebo např. výhrou. Pro zajištění osobního automobilu pro podnikání však může podnikatel využít i jiné alternativy. Je to zejména cesta operativního leasingu, výpůjčky nebo např. použití soukromého vozidla podnikatele (příp. manželů) nezahrnutého v obchodním majetku nebo použití vozidla ve spoluvlastnictví.^[4]

Uvedené způsoby pořízení, resp. nabytí vozidla jsou však pouze výčtem z mnoha dalších možností, v podnikové praxi však nejběžnější.

Celý proces pořízení se zachycuje na kalkulační účet 042 – *Pořízení dlouhodobého hmotného majetku*, díky kterému můžeme přehledně sledovat a zjistit skutečné pořizovací náklady vozidla. Pokud ještě není proces pořízení automobilu dokončen a podnikatel dosud neobdržel doklad o ceně dodávaného vozidla (např. fakturu), může dodavateli tohoto vozidla poskytnout zálohy. Ty představují částečnou úhradu dosud nevyfakturovaného závazku a účtují se jako pohledávka za dodavatelem. Po přijetí faktury se tyto zálohy převedou na účet dodavatelů, kde snižují celkový závazek. Po ukončení procesu pořízení se daný automobil převede na majetkový účet 022 – *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí*, což znamená, že bylo dané vozidlo uvedeno do užívání.^[6]

3.1 Pořízení osobního automobilu z vlastních zdrojů

Jedná se o velmi častý způsob pořízení nového či ojetého osobního automobilu, přičemž k jeho nákupu dochází na základě kupní smlouvy. Tou se prodávající zavazuje dodat kupujícímu konkrétní vozidlo, resp. vozidlo(a) určené jeho druhem a počtem kusů, předat doklady od vozidla a převést na kupujícího vlastnické právo. Kupující se oproti tomu zavazuje zaplatit prodávajícímu kupní cenu, přičemž kupní cenu může podnikatel uhradit buď hotovostně, nebo převodem peněžních prostředků z bankovního účtu. Pokud však není v kupní smlouvě kupní cena sjednána, měl by být uveden alespoň způsob jejího stanovení. V případě, že ani ten není uveden, má prodávající nárok na úhradu ceny obvyklé. Také platí, že pokud není v kupní smlouvě jednoznačně uvedeno, že sjednaná cena je bez DPH, je tato cena vždy vč. DPH. Kupní smlouva by měla obsahovat rovněž ujednání o dodací lhůtě, splatnosti kupní ceny, odpovědnosti za vady, o záruční době, příp. další podmínky. Pokud není sjednáno jinak, přechází vlastnická práva k osobnímu automobilu dnem jeho převzetí kupujícím.^[4]

Tento způsob pořízení vozidla využívají podnikatelé, kteří disponují dostatkem volných finančních prostředků. Ale i v případě jejich nedostatku by použití vlastních zdrojů mělo tvořit základ financování při pořízení majetku. Ostatní finanční produkty, jako je zejména úvěr či finanční leasing, by měly tvořit pouze doplněk. Obecně platí pravidlo, že čím vyšší je podíl vlastních zdrojů, tím nižší jsou náklady na pořízení. Snižuje se potřeba finančních prostředků na koupi vozidla a tím i závazky vůči bankám či leasingovým společnostem, z kterých vyplývají nižší úroky.

3.1.1 Výhody pořízení z vlastních zdrojů

Pokud se podnikatel rozhodne pořídit vozidlo pouze z vlastních zdrojů, získá tím jedinečnou výhodu, která nevyplývá z žádného jiného způsobu financování a to je fakt, že podnikatel nezaplatí víc, než je kupní cena vozidla. Jeho peněžní toky nejsou zatíženy do budoucna nutností úvěrových či leasingových splátek vč. úroků ani nutností hradit další náklady spojené s alternativními formami pořízení (např. poplatky za vedení úvěrových účtů, poplatky za uzavření a správu úvěrových, případně leasingových smluv atd.). Nákup z vlastních zdrojů má však další výhody. Podnikatel nezvyšuje svou zadluženost, získává ihned vlastnické právo k majetku, a tudíž není jakkoli omezován v možnosti nakládání s tímto majetkem.^[9]

3.1.2 Nevýhody pořízení z vlastních zdrojů

Naopak mezi hlavní nevýhody můžeme zařadit potřebu vysokého jednorázového výdaje peněžních prostředků, která se podnikateli negativně promítne do výkazu cash-flow v okamžiku pořízení vozidla.

Tento výdaj na pořízení osobního automobilu nelze dle § 25/1/a ZDP považovat za náklad daňově uznatelný. Do daňových nákladů může podnikatel uplatnit pouze daňové odpisy vozidla vypočtené v souladu se ZDP.^[9]

Účtování nákupu automobilu na příkladu uvádí Tabulka 3.1.

Tabulka 3.1: Účtování dodavatelského způsobu pořízení osobního automobilu

Č.	Doklad	Popis účetního případu	Částka v Kč	MD	D
1.	PFA	Pořízení osobního automobilu: a) celkem b) pořizovací cena c) DPH 20 %	324.000 270.000 54.000	- 042 343	321 - -
2.	VPD	Doprava osobního automobilu od neplátce DPH	8.000	042	211
3.	VUD	Zařazení vozidla do užívání	278.000	022	042

Zdroj: vlastní zpracování

3.2 Vklad do obchodního majetku

Podnikatel může nabýt vozidlo i jeho vkladem do obchodního majetku. V tomto případě však musíme rozlišovat, zda se jedná o podnikatele, coby právnickou osobu, nebo o podnikatele – fyzickou osobu.

3.2.1 Vklad do majetku obchodní společnosti

Vkladem společníka rozumíme dle § 59/1 ObchZ souhrn peněžních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných hodnot, které se společník zavazuje vložit do společnosti za účelem nabytí nebo zvýšení účasti ve společnosti.

Pokud se společník rozhodne vložit do majetku obchodní společnosti osobní automobil, jedná se o nepeněžitý, penězi ocenitelný vklad, jehož podmínkou je možný přechod vlastnictví vozidla z vkladatele na společnost a zároveň možnost společnosti

využít ho ke své činnosti anebo v souvislosti s ní. Majetkem společnosti se vozidlo stává okamžikem jeho vkladu.^[4]

Dle § 59/3 ObchZ je hodnota osobního automobilu vkládaného do společnosti s ručením omezeným nebo do akciové společnosti oceněna znaleckým posudkem, a to znalcem jmenovaným pro tento účel soudem. Důsledkem ocenění znaleckým posudkem při vkladu je tak totéž vozidlo oceněno jinou hodnotou v účetnictví vkladatele a jinou hodnotou v účetnictví nabývajících společnosti. Shodnost výše ocenění by v praxi mohla nastat jen výjimečně.^[4]

V případě, že je vkládáno do společnosti vozidlo, které bylo zahrnuto do obchodního majetku vkladatele, převezme se pro účely daňových odpisů vstupní cena u vkladatele a nabyvatel vozidlo dle § 30/10/b ZDP doodpisuje způsobem, kterým odpisoval vozidlo původní vlastník. Pokud vkladatel osobní automobil ještě neodpisoval, společnost pouze převezme vstupní cenu, zvolí si způsob odpisování a započne s odpisováním.^[4]

Pokud vkládané vozidlo není hmotným majetkem dle § 26/2/a ZDP (vstupní cena není vyšší než 40.000 Kč), je možné podle § 24/2/v ZDP považovat účetní odpisy za odpisy daňové.^[4]

Vozidlo může vložit také fyzická osoba, která ho neměla zahrnuté ve svém obchodním majetku. V tom případě se stanoví vstupní cena jako reprodukční pořizovací cena, tj. cena obvyklá podle zákona o oceňování majetku.^[4]

Příklad účtování vkladu vozidla do akciové společnosti z pohledu příjemce vkladu uvádí Tabulka 3.2.

Tabulka 3.2: Účtování zvýšení základního kapitálu akciové společnosti vkladem osobního automobilu z pohledu emitenta (akciové společnosti)

Č.	Doklad	Popis účetního případu	Částka v Kč	MD	D
1.	VBÚ	Zaplacení jistiny za upsání akcií	120.000	221	379
2.	VUD	Upsání nových akcií o jmenovité hodnotě 1.000.000 Kč, tržní hodnota činí 1.200.000 Kč:			
		a) jmenovitá hodnota akcií	1.000.000	353	419
		b) emisní ážio	200.000	353	412
3.	VUD	Zápočet již uhrazených vkladů	120.000	379	353
4.	VUD	Splacení upsaných akcií vkladem osobního automobilu	1.080.000	022	353
5.	VUD	Zápis do obchodního rejstříku	1.000.000	419	411

Zdroj: vlastní zpracování

3.2.2 Vklad do obchodního majetku podnikatele – fyzické osoby

V případě, že podnikatel – fyzická osoba zakoupí osobní automobil ze svých soukromých prostředků, je vstupní cenou při jeho zařazení do obchodního majetku:

- cena pořizovací, a to do pěti let od jeho pořízení, nebo
- reprodukční pořizovací cena, a to po pěti letech od jeho pořízení.^[4]

Stejně se postupuje v případě vkladu vozidla fyzickou osobou zděděného nebo této osobě darovaného.^[4]

Pokud je vozidlo součástí společného jmění manželů, může ho vložit do obchodního majetku pouze jeden z manželů, a to až po výslovném souhlasu druhého z manželů. V případě, že je osobní automobil výlučným vlastnictvím jednoho z manželů a druhý by ho chtěl vložit do svého obchodního majetku, musí být toto vozidlo nejdříve právně prohlášeno za společné jmění manželů a poté musí opět druhý z manželů dát souhlas s jeho vkladem do obchodního majetku prvního z manželů.^[4]

Protože je nabyvatel i vkladatel tatáž osoba, nedochází k přechodu vlastnického práva ke vkládanému vozidlu.^[4]

Příklad účtování vkladu osobního automobilu z osobního do obchodního majetku podnikatele – fyzické osoby uvádí Tabulka 3.3.

Tabulka 3.3: Účtování vkladu osobního automobilu z osobního majetku do obchodního majetku podnikatele

Č.	Doklad	Popis účetního případu	Částka v Kč	MD	D
1.	PFA	Pořízení osobního automobilu:			
		a) celkem	324.000	-	-
		b) pořizovací cena	270.000	-	-
		c) DPH 20 %	54.000	-	-
2.	VUD	Vklad osobního automobilu do obchodního majetku podnikatele, který není plátcem DPH, do pěti let od jeho pořízení	324.000	022	491

Zdroj: vlastní zpracování

3.3 Pořízení vozidla pomocí úvěru

Na financování osobního automobilu lze využít dvě formy úvěru – podnikatelský úvěr nebo neúčelový hypoteční úvěr, resp. americkou hypotéku. Ta na rozdíl od klasické hypotéky nestanovuje, k jakému účelu musí klient poskytnuté peněžní prostředky použít. Na druhou stranu ale můžeme jako největší nevýhodu americké hypotéky považovat zajištění v podobě zástavního práva k nemovitosti v osobním vlastnictví, na což ne každý podnikatel přistoupí, příp. ani nemovitostí v osobním vlastnictví nedisponuje.^[16]

3.3.1 Výhody úvěru

Na rozdíl od koupě majetku z vlastních zdrojů, podnikatel nemusí disponovat větším množstvím volných peněžních prostředků. Ty získává půjčkou prostřednictvím banky nebo jiné úvěrové instituce. Kromě této největší výhody, nalezneme i řadu dalších. Patří mezi ně např. nabytí majetku kupujícím okamžikem nákupu vč. práv tento majetek daňově odpisovat nebo daňová uznatelnost úroků z úvěru při splnění zákonných požadavků.^[9]

3.3.2 Nevýhody úvěru

Naopak nevýhodou oproti koupi za hotové je zejména existence dalších nákladů. Patří mezi ně placené úroky z úvěrů, poplatky spojené s vedením úvěrových účtů nebo např. poplatky za vyřízení žádosti o úvěr.^[9]

K další nevýhodě řadíme „*také fakt, že přijmutím úvěru dochází k účetnímu zadlužení podniku, neboť výše přijatého úvěru se objeví přímo v rozvaze podniku jako položka cizích zdrojů. To samozřejmě poněkud zhoršuje pozici podniku v případě hodnocení rizikovosti investory, obchodními partnery atd.*“, jak uvádí Valouch (2008, str. 18).

Účtování pořízení automobilu na úvěr uvádí Tabulka 3.4.

Tabulka 3.4: Účtování pořízení osobního automobilu formou úvěru

Č.	Doklad	Popis účetního případu	Částka v Kč	MD	D
1.	PFA	Pořízení osobního automobilu: a) celkem b) pořizovací cena c) DPH 20 %	324.000 270.000 54.000	- 042 343	461 - -
2.	VPD	Doprava osobního automobilu od neplátce DPH	8.000	042	211
3.	VUD	Zařazení vozidla do užívání	278.000	022	042
4.	VBÚ	Rovnoměrná roční splátka úvěru, který je na 3 roky	108.000	261	221
5.	VBÚ	Úroky z úvěru v 1. roce, 12 % p. a.	38.880	562	221
6.	VÚÚ	Rovnoměrná roční splátka úvěru	108.000	461	261

Zdroj: vlastní zpracování

3.4 Pořízení vozidla na leasing

Velmi často volenou formou financování z cizích zdrojů je při pořízení osobního automobilu leasing.

Z právního hlediska je leasing třístranný právní vztah, kdy pronajímatel (zpravidla leasingová společnost) nakupuje na přání nájemce majetek (předmět leasingu) od dodavatele a následně jej za úplatu na základě nájemní smlouvy poskytuje nájemci.

Pronajímatel je po dobu sjednaného pronájmu majitelem dané věci, nájemce platí pronajímateli splátky během sjednaného období za volné užívání této věci. Po uplynutí sjednané lhůty pronájmu může přejít vlastnické právo předmětu na nájemce za sjednaných podmínek. Výše nájemného zahrnuje pro pronajímatele navrácení kapitálu investovaného do předmětu leasingu, úhradu dalších nákladů a taktéž úrokové zhodnocení kapitálu, vč. zisku.

Mezi základní právní normy, které upravují leasing, patří zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník v platném znění a obchodní zákoník.

Rozlišujeme několik druhů leasingů dle různých hledisek. Nejdůležitějším kritériem pro subjekt, který chce využít leasing, je však smluvní ujednání týkající se ukončení leasingu, podle kterého rozlišujeme leasing operativní a finanční.

3.4.1 Výhody leasingu

Hlavní výhodou leasingu je skutečnost, že není zapotřebí mít peněžní prostředky ve výši celé pořizovací ceny majetku, protože platby za leasing jsou rozloženy do delšího časového období. Leasing účetně nepředstavuje zvýšení zadluženosti podniku, neboť o závazcích z leasingu se v podmínkách České republiky (dále jen ČR) účtuje pouze v podrozvahové evidenci.^[9] Dalšími výhodami je rychlé sjednání leasingu, splátky lze nastavit podle přání nájemce a při splnění zákonných požadavků jsou splátky daňově uznatelným nákladem.

3.4.2 Nevýhody leasingu

Nicméně najdeme u této alternativy pořízení osobního automobilu i značné nevýhody. Vlastnickým právem disponuje po celou dobu pronájmu pronajímatel a tím jsou nájemcova práva volně nakládat s pronajatým majetkem dost omezena. Jakékoli úpravy na pronajatém vozidle může nájemce provést pouze se souhlasem pronajímatele, v případě technického zhodnocení je nutné dohodnout se předem, kdo jej bude hradit. Vlastnické právo je rozhodující pro uplatňování daňových odpisů tohoto majetku, proto je zahrnuje do svých daňově uznatelných nákladů pronajímatel, nikoli nájemce.^[9]

Nevýhodou leasingu je také to, že bývá dražší než jiná forma financování a za předpokladu finančních obtíží leasingové společnosti se může předmět leasingu stát předmětem konkurzu. A i když během pronájmu zůstává daný majetek ve vlastnictví pronajímatele, na nájemce jsou zvláště u finančního leasingu přenášena rizika spojená s vlastnictvím tohoto majetku, jako by byl vlastníkem on. Často je tak např. vyžadováno pojištění pronajatého majetku nájemcem, na nájemce jsou přenášeny náklady spojené s opravami pronajatého majetku atd. V případech operativního pronájmu jsou tyto skutečnosti převážně dobře schovány v leasingové ceně. K dalším nevýhodám bývá řazena také obtížná vypověditelnost leasingové smlouvy ze strany nájemce.^[9]

3.4.3 Základní pojmy

Leasingová smlouva

Vlastní pojem leasingová smlouva český právní řád nezná. Při uzavírání leasingových smluv se postupuje částečně dle ustanovení obchodního a občanského zákoníku, které upravují jednotlivé nájemní smlouvy. Pro účely leasingu je velmi důležité ustanovení § 273 ObchZ, pomocí kterého lze ve specifických částech leasingové smlouvy odkázat na všeobecné obchodní podmínky. Ty jsou vytvořené Českou leasingovou a finanční asociací a jsou dostupné např. na internetových stránkách této asociace. Toto ustanovení se zmiňuje také o odchylných ujednáních ve smlouvě, které mají přednost před všeobecnými obchodními podmínkami a o možnosti uzavření smlouvy pomocí smluvních formulářů, které jsou užívány v obchodním styku.^[10]

Cena leasingu

Leasingová cena je cenou za leasing, která v sobě zahrnuje:

- všechny postupné splátky pořizovací ceny majetku obvykle placených v pravidelných intervalech (měsíčně, čtvrtletně, příp. ročně),
- leasingovou marži leasingové společnosti,
- ostatní náklady pronajímatele spojené s pronajatým majetkem, které jsou v rámci leasingových splátek přesouvány na nájemce (patří sem např. úroky z úvěru, který si leasingová společnost bere na pořízení majetku, který poté pronajímá nájemci, případné poplatky bance za vedení úvěrových účtů, jiné správní náklady spojené s leasingem atd.).^[9]

Leasingový koeficient

V leasingové smlouvě se také můžeme setkat s tzv. leasingovým koeficientem, který udává, o kolik je vyšší leasingová cena pronajatého majetku oproti pořizovací ceně. Ukazuje tak na první pohled, jaký násobek pořizovací ceny pronajatého majetku zaplatí nájemce pronajímateli za dobu trvání leasingové smlouvy. Můžeme tak tento ukazatel používat jako základní orientační měřítko pro zhodnocení nabídek jednotlivých leasingových společností.^[9]

Akontace

Jelikož zákon o daních z příjmů pojem akontace nezná, může v praxi vystupovat „ve třech základních formách jako:

1. *první zvýšená splátka nájemného (nulová splátka, mimořádná leasingová splátka),*
2. *záloha na splátky nájemného,*
3. *záloha na kupní cenu“*, viz Valouch (2008, str. 39).

Nejčastěji se však jedná o první zvýšenou leasingovou splátku, kterou musí podnikatel časově rozlišovat, a to nájemce prostřednictvím účtu 381 – *Náklady příštích období* a pronajímatel prostřednictvím účtu 384 – *Výnosy příštích období*. Jako náklad vynaložený na dosažení, zajištění a udržení příjmů pak vykazuje podnikatel poměrnou část celkového nájemného týkající se daného zdaňovacího období.^[9]

Technické zhodnocení provedené na pronajatém osobním automobilu

Technické zhodnocení provedené na pronajatém vozidle může při současném splnění podmínek dle § 28/3 ZDP nájemce odpisovat a zahrnout do daňových nákladů. Těmito podmínkami jsou:

1. technické zhodnocení je hrazeno nájemcem,
2. pronajímatel v písemné smlouvě (ve smlouvě o pronájmu nebo v samostatné smlouvě) souhlasí s odpisováním nájemcem (po dobu, na kterou vlastník vydává souhlas, nesmí uplatňovat výdaje související),
3. vstupní cena není u vlastníka osobního automobilu zvýšena z titulu tohoto technického zhodnocení (a to po dobu, na kterou vydal vlastník souhlas).^[2]

Při odpisování technického zhodnocení postupuje nájemce způsobem stanoveným pro hmotný majetek a zařídí technické zhodnocení do odpisové skupiny, ve které je zaříděno pronajaté vozidlo.^[14]

Pokud však bude technické zhodnocení provedeno bez souhlasu vlastníka vozidla, musí nájemce vozidlo před jeho vrácením uvést do původního stavu, přičemž ani náklady na technické zhodnocení ani náklady na uvedení automobilu do původního stavu nejsou daňově uznatelné.^[2]

3.4.4 Operativní (provozní) leasing

Jedná se o krátkodobý nebo střednědobý pronájem majetku na dobu určenou potřebami příjemce leasingu.

Po jeho ukončení je předmět leasingu vrácen zpět pronajímateli, který ho může opětovně pronajmout, proto je doba pronájmu vždy kratší než fiskální životnost pronajímané věci (tj. doba jeho odpisování podle daňových předpisů).^[2]

Na nájemce přechází pouze právo takový majetek používat, za což se nájemce smluvně zavazuje platit pronajímateli leasingové splátky. Avšak veškeré manipulace s předmětem smí nájemce provádět jen se souhlasem vlastníka.^[9]

Povinností pronajímatele je péče o daný předmět. Odpovídá za provozuschopnost předmětu leasingu, za dodržování předpisů souvisejících s provozem daného majetku, nese náklady údržby a oprav. Při poruše pronajímané věci, která brání dohodnutému užívání, poskytuje zpravidla pronajímatel nájemci náhradní věc podobných parametrů a hradí daně i poplatky spojené s vlastnictvím a provozem dané věci. Leasingová společnost nese v operativním pronájmu také nebezpečí škody na věci, běžná vlastnická rizika, investiční riziko a současně také riziko poklesu tržní hodnoty předmětu leasingu.^[2]

Tato forma leasingu se využívá zejména u věcí, které podléhají prudkému technologickému rozvoji či módním trendům (tedy i osobní automobil). Umožňuje tak pravidelnou obměnu potřebné věci. Podnikatelé využívají operativní leasing v případech, kdy nemají zájem o vlastnictví daného vozidla a očekávají, že bude osobní automobil udržován v provozuschopném stavu leasingovou společností, a to i za cenu vyšších nákladů.^[2]

Z pohledu zákona o daních z příjmů je nájemné u pronajímatele zdaňovaným výnosem a u nájemce v zásadě daňově uznatelným nákladem. Pokud však dojde k prodeji najaté věci, která byla předmětem nájemní smlouvy, po ukončení pronájmu nájemci, uznává se nájemci nájemné do nákladů pouze v případě, že kupní cena hmotného majetku, který lze odpisovat podle ZDP, nebude nižší než zůstatková cena vypočtená rovnoměrným způsobem podle ZDP ze vstupní ceny evidované u vlastníka nebo pronajímatele za dobu, po kterou mohl být tento majetek odpisován. Přitom při výpočtu zůstatkové ceny osobního automobilu se vždy vychází ze vstupní ceny vč. DPH. Pokud kupní cena nesplní tuto podmínku, je nutno, aby podnikatel navýšil základ daně i o nájemné uplatňované v předchozích obdobích. Zahrne je do základu daně za to zdaňovací období, ve kterém došlo k odkupu vozidla.^[2]

Příklad: Operativní leasing s časovým rozlišením

Dle leasingové smlouvy je mezi firmou nájemce a leasingovou společností, coby pronajímatelem, uzavřena smlouva o operativním pronájmu osobního automobilu na 2 roky v pololetních splátkách, kterými se nájemné hradí na 6 měsíců dopředu. Nájemné za první pololetí 2010 bylo zaplacen v prosinci roku 2009, druhá splátka byla zaplacená v červnu roku 2010, třetí splátka bude placená v prosinci 2010 a poslední v červnu 2011. Částka každé splátky činí 180.000 Kč bez DPH. Pořizovací cena vozidla je 600.000 Kč. Pronajímatel odpisuje vozidlo pomocí rovnoměrných účetních odpisů dle životnosti majetku, která je stanovena na 6 let. Pronajímatel i nájemce jsou plátcí DPH a vedou účetnictví.

Účtování příkladu u nájemce a u pronajímatele uvádí Tabulka 3.5 a Tabulka 3.6.

Tabulka 3.5: Účtování operativního leasingu u nájemce

Č.	Datum	Doklad	Popis účetního případu	Částka v Kč	MD	D
1.	prosinec 2009	VBÚ	Úhrada nájemného na 1. pololetí 2010: a) celkem b) nájemné c) DPH 20 %	216.000 180.000 36.000	- 381 343	221 - -
2.	leden 2009	VUD	Zařazení vozidla do podrozvahové evidence	600.000	750	-
3.	x. x. 2010	VUD	Rozpuštění nájemného v příslušném měsíci 1. pololetí 2010 (6x)	30.000	518	381
4.	červen 2010	PFA	Nájemné na 2. pololetí roku 2010: a) celkem b) nájemné c) DPH 20 %	216.000 180.000 36.000	- 381 343	379 - -
5.	červen 2010	VBÚ	Úhrada nájemného	216.000	379	221
6.	x. x. 2010	VUD	Rozpuštění nájemného v příslušném měsíci 2. pololetí 2010 (6x)	30.000	518	381
7.	prosinec 2010	PFA	Nájemné na 1. pololetí roku 2011: a) celkem b) nájemné c) DPH 20 %	216.000 180.000 36.000	- 381 343	379 - -
8.	prosinec 2010	VBÚ	Úhrada nájemného	216.000	379	221

9.	x. x. 2011	VUD	Rozpuštění nájemného v příslušném měsíci 1. pololetí 2011 (6x)	30.000	518	381
10.	červen 2011	PFA	Nájemné na 2. pololetí roku 2011: a) celkem b) nájemné c) DPH 20 %	216.000 180.000 36.000	- 381 343	379 - -
11.	červen 2011	VBÚ	Úhrada nájemného	216.000	379	221
12.	x. x. 2011	VUD	Rozpuštění nájemného v příslušném měsíci 2. pololetí 2011 (6x)	30.000	518	381
13.	leden 2012	VUD	Vyřazení vozidla z podrozvahové evidence po skončení pronájmu v roce 2011	600.000	-	750

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 3.6: Účtování operativního leasingu u pronajímatele

Č.	Datum	Doklad	Popis účetního případu	Částka v Kč	MD	D
1.	prosinec 2009	VBÚ	Příjem nájemného na 1. pololetí roku 2010: a) celkem b) nájemné c) DPH 20 %	216.000 180.000 36.000	221 - -	- 384 343
2.	prosinec 2009	VUD	Roční odpisy	100.000	551	082
3.	x. x. 2010	VUD	Zúčtování nájemného do výnosů v příslušném měsíci 1. pololetí 2010 (6x)	30.000	384	602
4.	červen 2010	VFA	Nájemné na 2. pololetí roku 2010: a) celkem b) nájemné c) DPH 20 %	216.000 180.000 36.000	378 - -	- 384 343
5.	červen 2010	VBÚ	Úhrada nájemného	216.000	221	378
6.	x. x. 2010	VUD	Zúčtování nájemného do výnosů v příslušném měsíci 2. pololetí 2010 (6x)	30.000	384	602
7.	prosinec 2010	VFA	Nájemné na 1. pololetí roku 2011: a) celkem b) nájemné c) DPH 20 %	216.000 180.000 36.000	378 - -	- 384 343
8.	prosinec 2010	VUD	Roční odpisy	100.000	551	082
9.	prosinec 2010	VBÚ	Úhrada nájemného	216.000	221	378
10.	x. x. 2011	VUD	Zúčtování nájemného do výnosů v příslušném měsíci 1. pololetí 2011 (6x)	30.000	384	602

11.	červen 2011	VFA	Nájemné na 2. pololetí roku 2011: a) celkem b) nájemné c) DPH 20 %	216.000 180.000 36.000	378 - -	- 384 343
12.	červen 2011	VBÚ	Úhrada nájemného	216.000	221	378
13.	x. x. 2011	VUD	Zúčtování nájemného do výnosů v příslušném měsíci 2. pololetí 2011 (6x)	30.000	384	602
14.	prosinec 2011	VUD	Roční odpisy	100.000	551	082

Zdroj: vlastní zpracování

3.4.5 Finanční pronájem s následnou koupí najatého hmotného majetku

Jedná se o typ dlouhodobého leasingu (zpravidla trvá 5 let, minimální doba pronájmu bývá shodná s dobou odpisování automobilu), pakliže je uživatel oprávněn, resp. povinen v průběhu užívání nebo po jeho ukončení nabýt vlastnické právo k poskytnutému majetku.

V případě finančního leasingu pronajímatel smluvně přenáší veškerá práva a povinnosti pramenící z užívání majetku na nájemce (zejména povinnosti spojené s údržbou, opravami a servisními službami pronajatého majetku).^[10]

Dle § 24/4 ZDP je nájemné u finančního leasingu daňově uznatelné za splnění tří předpokladů.

1. Doba nájmu hmotného movitého majetku je stanovena minimálně jako doba odpisování; přičemž u majetku, který je zařazen v odpisové skupině 2 nebo 3 (tedy i u automobilu), lze dobu nájmu zkrátit až o 6 měsíců. Doba nájmu se přitom počítá ode dne, kdy byla nájemci přenechána věc ve stavu způsobilém obvyklému užívání. Minimální dobu odpisování, od které se odvíjí minimální doba pronájmu, pro jednotlivé odpisové skupiny uvádí Tabulka 3.7.

Tabulka 3.7: Minimální doba odpisování pro jednotlivé odpisové skupiny

Odpisová skupina	Doba odpisování
1	3 roky
2	5 let
3	10 let
4	20 let
5	30 let
6	50 let

Zdroj: § 30/1 ZDP

2. Po ukončení doby nájmu následuje bezprostředně převod vlastnických práv k předmětu nájmu mezi vlastníkem (pronajímatelem) a nájemcem; přitom kupní cena najatého hmotného majetku není vyšší než zůstatková cena vypočtená ze vstupní ceny evidované u vlastníka, kterou by měla věc při rovnoměrném odpisování podle § 31/1/a ZDP k datu prodeje.
3. Po ukončení finančního pronájmu s následnou koupí najatého hmotného majetku zahrne nájemce odkoupený majetek do svého obchodního majetku.

Po skončení doby pronájmu dochází k odkupu najatého vozidla nájemcem za smluvní cenu nebo zůstatkovou cenu a následně dochází k jeho převedení do vlastnictví nájemce.

Smlouva o finančním pronájmu s následnou koupí hmotného majetku však může být ukončena i předčasně. V takovém případě se tato smlouva považuje z hlediska daně z příjmů podle § 24/6 ZDP od počátku za smlouvu o operativním leasingu a zpětně se mění daňový pohled na celý případ.^[10] Příčinou předčasného ukončení může být zejména fyzické zničení vozidla nebo jeho odcizení, vstup nájemce do likvidace, zánik nájemce nebo úmrtí nájemce, který je fyzickou osobou.

Příklad: Finanční leasing s následnou koupí najatého hmotného majetku

Ze smlouvy o finančním pronájmu s následnou koupí najaté věci týkající se osobního automobilu vyplývají následující skutečnosti. Smlouva je uzavřena na 36 měsíců, a to od 1. července 2010 do 30. června 2013. Pořizovací cena automobilu činí 1.000.000 Kč, nájemné bude hrazeno v pravidelných měsíčních splátkách ve výši 30.000 Kč bez DPH, a to vždy k 15. dni daného kalendářního měsíce. K datu podpisu smlouvy, což je zároveň datum předání předmětu ve stavu způsobilém k obvyklému užívání, bude uhrazena první zvýšená splátka nájemného ve výši 30 % pořizovací ceny, tj. 300.000 Kč bez DPH. Odkupní cena automobilu po skončení pronájmu činí 10.000 Kč bez DPH. Pronajímatel odpisuje automobil pomocí rovnoměrných účetních odpisů po dobu trvání pronájmu, tj. 3 roky. DPH činí 20 % a nájemce i pronajímatel jsou plátcí DPH a vedou účetnictví.

Účtování příkladu u nájemce a u pronajímatele uvádí Tabulka 3.8 a Tabulka 3.9.

Tabulka 3.8: Účtování finančního leasingu u nájemce

Č.	Datum	Doklad	Popis účetního případu	Částka v Kč	MD	D
1.	1. 7. 2010	VUD	Zaúčtování automobilu do podrozvahové evidence	1.000.000	750	-
2.	1. 7. 2010	VBÚ	Úhrada zvýšené splátky: a) celkem b) zvýšená splátka c) DPH 20 %	360.000 300.000 60.000	- 381 343	221 - -
3.	15. x. 2010	VBÚ	Úhrada řádných splátek (v roce 2010 6x): a) celkem b) splátka c) DPH 20 %	36.000 30.000 6.000	- 518 343	221 - -
4.	31. 12. 2010	VUD	Převod poměrné části zvýšené splátky do nákladů	50.000	518	381
5.	15. x. 2011	VBÚ	Úhrady řádných splátek (v roce 2011 12x): a) celkem b) splátka c) DPH 20 %	36.000 30.000 6.000	- 518 343	221 - -
6.	31. 12. 2011	VUD	Převod poměrné části zvýšené splátky do nákladů	100.000	518	381
7.	15. x. 2012	VBÚ	Úhrady řádných splátek (v roce 2012 12x): a) celkem b) splátka c) DPH 20 %	36.000 30.000 6.000	- 518 343	221 - -
8.	31. 12. 2012	VUD	Převod poměrné části zvýšené splátky do nákladů	100.000	518	381
9.	15. x. 2013	VBÚ	Úhrada řádných splátek (v roce 2013 6x): a) celkem b) splátka c) DPH 20 %	36.000 30.000 6.000	- 518 343	221 - -
10.	1. 7. 2013	PFA	Nákup automobilu: a) celkem b) pořizovací cena c) DPH 20 %	12.000 10.000 2.000	- 501 343	321 - -
11.	1. 7. 2013	VUD	Vyřazení automobilu z podrozvahové evidence	1.000.000	-	750
12.	31. 12. 2013	VUD	Převod poměrné části zvýšené splátky do nákladů	50.000	518	381

Zdroj: Valouch P., Leasing v praxi, 2008, str. 39 - 41

Tabulka 3.9: Účtování finančního leasingu u pronajímatele

Č.	Datum	Doklad	Popis účetního případu	Částka v Kč	MD	D
1.	x. x. 2010	PFA	Nákup automobilu: a) celkem b) pořizovací cena c) DPH 20 %	1.200.000 1.000.000 200.000	- 042 343	321 - -
2.	x. x. 2010	VUD	Převzetí automobilu do účetní evidence	1.000.000	022	042
3.	1. 7. 2010	VBÚ	Příjem zvýšené splátky: a) celkem b) splátka c) DPH 20 %	360.000 300.000 60.000	221 - -	- 384 343
4.	15. x. 2010	VBÚ	Příjem řádných splátek (v roce 2010 6x): a) celkem b) splátka c) DPH 20 %	36.000 30.000 6.000	221 - -	- 602 343
5.	31. 12. 2010	VUD	Účetní odpis automobilu za rok 2010 (6 měsíců)	166.667	551	082
6.	31. 12. 2010	VUD	Převod poměrné části zvýšené splátky do výnosů	50.000	384	602
7.	15. x. 2011	VBÚ	Příjem řádných splátek (v roce 2011 12x): a) celkem b) splátka c) DPH 20 %	36.000 30.000 6.000	221 - -	- 602 343
8.	31. 12. 2011	VUD	Účetní odpis automobilu za rok 2011	333.334	551	082
9.	31. 12. 2011	VUD	Převod poměrné části zvýšené splátky do výnosů	100.000	384	602
10.	15. x. 2012	VBÚ	Příjem řádných splátek (v roce 2012 12x): a) celkem b) splátka c) DPH 20 %	36.000 30.000 6.000	221 - -	- 602 343
11.	31. 12. 2012	VUD	Účetní odpis automobilu za rok 2012	333.334	551	082
12.	31. 12. 2012	VUD	Převod poměrné části zvýšené splátky do výnosů	100.000	384	602
13.	15. x. 2013	VBÚ	Příjem řádných splátek (v roce 2013 6x): a) celkem b) splátka c) DPH 20 %	36.000 30.000 6.000	221 - -	- 602 343
14.	1. 7. 2013	VUD	Účetní odpis automobilu za rok 2013	166.665	551	082

15.	1. 7. 2013	VFA	Prodej automobilu: a) celkem b) kupní cena c) DPH 20 %	12.000 10.000 2.000	311 - -	- 641 343
16.	1. 7. 2013	VUD	Vyřazení automobilu z účetní evidence	1.000.000	082	022
17.	31. 12. 2013	VUD	Převod poměrné části zvýšené splátky do výnosů	50.000	384	602

Zdroj: Valouch P., Leasing v praxi, 2008, str. 41 - 42

3.5 Leasing versus úvěr

Pokud podnikatel zvažuje pořízení osobního automobilu na úvěr či formou leasingu, jsou pro jeho rozhodnutí „klíčové tři oblasti:

1. *administrativní náročnost a právo disponování s majetkem,*
2. *daňové dopady,*
3. *finanční náročnost pořízení“*, jak uvádí Valouch (2008, str. 19).

3.5.1 Srovnání administrativní náročnosti a práva volně disponovat s majetkem

V ČR je pořízení majetku formou leasingu velmi oblíbenou. Je to zejména z důvodu menší administrativní náročnosti oproti pořízení majetku na úvěr. Při vyřizování leasingové smlouvy není nutno podstoupit tolik procedur jako v případě zařizování úvěru. Stačí jen sepsat smlouvu, doložit potvrzení o výši příjmů fyzické osoby a několik dalších podkladů (např. přehled o majetku a závazcích v případech fyzické osoby majících příjmy z podnikání či jiné samostatné výdělečné činnosti vedoucích daňovou evidenci). U osob, které vedou účetnictví, je zpravidla vyžadována účetní závěrka za minulé roky a někdy také mezitímní účetní závěrka daného roku. Zajištění se vyžaduje pouze u majetku s velmi vysokou pořizovací cenou. V souvislosti s leasingem dopravních prostředků bývá součástí leasingové smlouvy také povinné ručení a příp. i havarijní pojištění, které jsou leasingovými společnostmi nabízeny za mnohem výhodnějších podmínek než u běžných pojišťoven.^[9]

U úvěru se setkáme s vyšší administrativní náročností jeho zařízení, i přes snahy bank a jiných úvěrových institucí omezit složitost tohoto administrativního vyřizování úvěru. Požadavek zajištění je také vyšší než u leasingu. Na rozdíl od leasingu se totiž

koupený majetek na úvěr stává okamžitě vlastnictvím kupujícího, a tak je banka oproti leasingové společnosti v nevýhodě. Nutnost najít vhodného ručitele či mít k dispozici majetek použitelný pro zřízení zástavního práva pro věřitele tak má za následek značně složitější administrativu.^[9]

Z hlediska práva volně disponovat s majetkem však jednoznačně vítězí úvěr. Již dnem podpisu kupní smlouvy přechází vlastnická práva na kupujícího, který může od tohoto okamžiku libovolně s daným majetkem nakládat.^[9]

Naopak u leasingu nájemce nemá oprávnění bez souhlasu pronajímatele na pronajatém majetku provádět úpravy či technické zhodnocení. Jeho práva s majetkem volně nakládat jsou omezena.^[9]

3.5.2 Daňové dopady

Jak placené nájemné u leasingu, tak placené úroky u úvěru jsou za podmínek stanovených zákonem o daních z příjmů daňově uznatelným nákladem. Taktéž to platí pro poplatky spojené s uzavřením a vedením úvěrových účtů a leasingových smluv.^[9]

V případě koupě na úvěr může podnikatel, coby vlastník majetku, navíc uplatnit do daňových nákladů i daňové odpisy. Tuto možnost nájemce v případě leasingu týkajících se osobního automobilu nemá.^[9]

Nájemce však může odpisovat technické zhodnocení pronajatého hmotného majetku, je-li hrazeno nájemcem, a tzv. jiný majetek.^[9]

3.5.3 Finanční náročnost pořízení

Velmi důležitou oblastí při rozhodování o pořízení majetku formou úvěru nebo leasingu jsou skutečné peněžní toky, které musí podnikatel vynaložit v průběhu trvání úvěrového či leasingového vztahu. Patří mezi ně zejména souhrn splátek, poplatky zaplacené leasingové (resp. úvěrové) společnosti a kupní cena, za kterou podnikatel na konci finančního leasingu s následnou koupí najaté věci majetek odkoupí.^[9]

Porovnáním jednotlivých způsobů financování se zabývají postupy aplikované finanční matematiky, z nichž můžeme uvést např. metodu čisté výhody leasingu, která porovnává výhodnost leasingu a úvěrového financování pomocí porovnání čisté současné hodnoty investice financované leasingem a financované úvěrem. Pokud čistá současná hodnota investice financované leasingem je větší než čistá současná hodnota

investice financované z úvěru, je výhodné pořídit majetek formou leasingu. Při opačném výsledku je výhodnější použít úvěr.^[9]

3.5.4 Srovnání pořízení osobního automobilu formou úvěru a finančního leasingu na příkladu

Podnikatel, neplátce DPH, který vede účetnictví, si chce pořídit nový osobní automobil za 450.000 Kč, který by využíval ke svému podnikání. Na jeho koupi ale nemá dostatek peněžních prostředků. Uvažuje proto o financování pomocí bankovního úvěru nebo finančním leasingu s následnou koupí najaté věci. Předpokládejme stejnou úrokovou sazbu u obou typů financování, a to 10 % p. a.

Pro výpočty jsou použity následující obecné vzorce:

- výpočet splátky dle [3]:

$$\text{splátka (anuita)} = \frac{(1+i)^n \times i}{(1+i)^n - 1} \times \dot{U} \quad (3.1)$$

Kde: i je úroková sazba,
 n je doba splatnosti,
 \dot{U} je výše úvěru.

- výpočet leasingového koeficientu dle [9]:

$$LK = \frac{S+A+KC}{PC} \quad (3.2)$$

Kde: LK je leasingový koeficient,
 S jsou celkové splátky,
 A je akontace neboli první zvýšená splátka,
 KC je kupní cena,
 PC je pořizovací cena vozidla.

- výpočet koeficientu navýšení dle [22]:

$$KN = \frac{S}{PC} \quad (3.3)$$

Kde: KN je koeficient navýšení,
 S jsou celkové splátky,
 PC je pořizovací cena vozidla.

1) Financování pomocí bankovního úvěru

V případě bankovního úvěru by se podnikatel rozhodl využít bankovní produkt od Raiffeisenbank, a to podnikatelskou rychlou půjčku. Ta je limitována od částky 30.000 Kč – 3.000.000 Kč, přitom je vyžadováno zajištění pouze blankosměnkou. Tento úvěr lze použít i na financování investic, ale protože se jedná o neúčelový úvěr, nemusí být tento účel specifikován. Úvěr je čerpán jednorázově na bankovní účet podnikatele, ze kterého je později i splácen. Banka také umožňuje jeho předčasné splacení. Tuto možnost však podnikatel nehodlá využít. Po dohodě s bankou by bylo sjednáno roční splácení formou anuitních polhůtních splátek a doba splatnosti 5 let. Za správu a vedení úvěru si banka účtuje 300 Kč měsíčně, poplatek za poskytnutí úvěru vyjde podnikatele na 5.000 Kč. Úvěr by byl bankou poskytnut k 31. prosinci 2010.

Splátkový kalendář bankovního úvěru uvádí Tabulka 3.10.

Tabulka 3.10: Splátkový kalendář bankovního úvěru (v Kč)

Rok	Splátka ²	Úmor	Úrok	Stav úvěru
2010	-	-	-	450.000
2011	118.709	73.709	45.000	376.291
2012	118.709	81.080	37.629	295.211
2013	118.709	89.188	29.521	206.024
2014	118.709	98.107	20.602	107.917
2015	118.709	107.917	10.792	0
Celkem	593.544	450.000	143.544	-

Zdroj: vlastní zpracování

² Výpočet dle obecného vzorce (3.1).

V případě financování pomocí bankovního úvěru by tedy podnikatel zaplatil celkové splátky, které dle Tabulky 3.10 činí 593.544 Kč, jednorázový poplatek bance za sjednání úvěru 5.000 Kč a podnikatel by také musel počítat s měsíčním poplatkem 300 Kč za správu a vedení úvěru.

2) Finanční pronájem s následnou koupí najatého vozidla

Pokud by se podnikatel rozhodl pořídit dané vozidlo na leasing, opět by využil finanční služby Raiffeisenbank. Doba pronájmu by byla stanovena na 5 let s tím, že by vozidlo bylo spláceno formou ročních anuitních polhůtních splátek. Kupní cena osobního automobilu by činila na konci trvání leasingové smlouvy 5.000 Kč. Podnikatel si může zvolit první zvýšenou splátku ve výši 0 %, 20 %, 30 % nebo 40 %. Podnikatel je povinen při uzavření leasingové smlouvy uhradit poplatek ve výši 4 % z hodnoty majetku, což je 18.000 Kč.

Před samotným výpočtem jednotlivých splátek, musí podnikatel velmi dobře zvážit možnost akontace, viz Tabulka 3.11. Od první zvýšené splátky se odvíjí výše potřebného úvěru, což má v důsledku dopad na celkovou výši splátek, kterou bude muset podnikatel zaplatit. Jak se výše první zvýšené splátky odráží na výši leasingového koeficientu, je patrné z Grafu 3.1.

Tabulka 3.11: Výběr nejvýhodnější první zvýšené splátky pomocí leasingového koeficientu

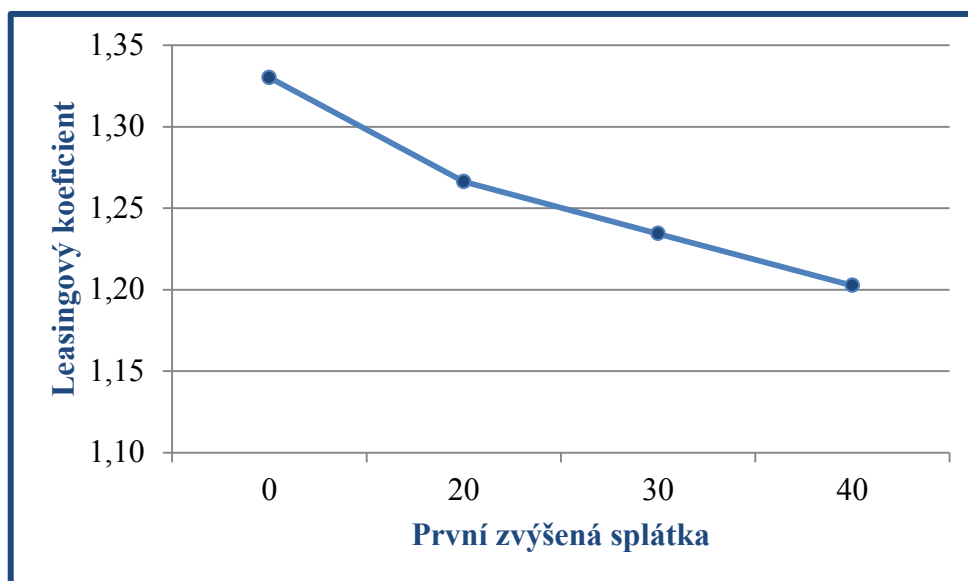
1. zvýšená splátka (%)	0	20	30	40
1. zvýšená splátka (Kč)	0	90.000	135.000	180.000
Výše úvěru (Kč)	450.000	360.000	315.000	270.000
Roční splátka (Kč) ³	118.709	94.967	83.096	71.225
Kupní cena (Kč)	5.000	5.000	5.000	5.000
Cena leasingu (Kč)	598.544	569.835	555.481	541.127
Leasingový koeficient ⁴	1,33	1,27	1,23	1,20

Zdroj: vlastní zpracování

³ Výpočet dle obecného vzorce (3.1).

⁴ Výpočet dle obecného vzorce (3.2).

Graf 3.1: Závislost výše leasingového koeficientu na první zvýšené splátce

Zdroj: vlastní zpracování

Z uvedeného Grafu 3.1 lze vyvodit závěr, že čím je první zvýšená splátka leasingu vyšší, tím podnikatel na leasingu přeplatí méně, resp. tím je leasingový koeficient nižší. Jelikož si ale v našem příkladu podnikatel nemůže dovolit zaplatit akontaci ve výši 40 %, vybral si první zvýšenou splátku ve výši 30 %.

Tabulka 3.12 ukazuje splátkový kalendář pro vybranou třicetiprocentní první zvýšenou splátku.

Tabulka 3.12: Splátkový kalendář pro první zvýšenou splátku 30 % (v Kč)

Rok	Splátka ⁵	Úmor	Úrok	Stav úvěru
-	-	-	-	315.000
2011	83.096	51.596	31.500	263.404
2012	83.096	56.756	26.340	206.648
2013	83.096	62.431	20.665	144.217
2014	83.096	68.675	14.422	75.542
2015	83.096	75.542	7.554	0
Celkem	415.481	315.000	100.481	-

Zdroj: vlastní zpracování

⁵ Výpočet dle obecného vzorce (3.1).

Celkově by tedy podnikatel zaplatil splátky ve výši 415.481 Kč, kupní cenu vozidla 5.000 Kč, první zvýšenou splátku 135.000 Kč a poplatky leasingové společnosti v částce 18.000 Kč.

3) Srovnání úvěru a leasingu pomocí koeficientu navýšení, resp. leasingového koeficientu a ukazatele RPSN

Nejprve je třeba vypočítat finanční zatížení podnikatele pomocí leasingového koeficientu, resp. koeficientu navýšení. Výše koeficientů je uvedena v Tabulce 3.13.

Tabulka 3.13: Výpočet leasingového koeficientu/koeficientu navýšení

	Úvěr	Leasing
Pořizovací cena auta (Kč)	450.000	450.000
Splátky celkem (Kč)	593.544	415.481
1. zvýšená splátka (Kč)	-	135.000
Kupní cena (Kč)	-	5.000
Koeficient navýšení ⁶	1,32	-
Leasingový koeficient ⁷	-	1,23

Zdroj: vlastní zpracování

Jak **leasingový koeficient**, tak i **koeficient navýšení** udává výši finančního zatížení nájemce, které v našem příkladu spočívá v uhrazení všech splátek a v případě pořízení vozidla na leasing také zaplacení první zvýšené splátky a kupní ceny osobního automobilu. Nemusí tedy zahrnovat zaplacené poplatky.

Z výše leasingového koeficientu, který činí 1,23, vyplývá, že při pořízení vozidla na leasing zaplatí podnikatel o 23 % více, než kdyby dané vozidlo nakoupil z vlastních zdrojů. U financování pomocí úvěru vyšel koeficient navýšení 1,32, z čehož se dá usoudit, že by podnikatel přeplatil pořizovací cenu vozidla o 32 %.

⁶ Výpočet dle obecného vzorce (3.3).

⁷ Výpočet dle obecného vzorce (3.2).

Srovnáním těchto dvou koeficientů by se na první pohled zdál být výhodnější leasing, neboť jeho koeficient finančního zatížení je menší. Musíme ale brát v potaz fakt, že tyto koeficienty neberou v tomto případě v úvahu výši zaplacených poplatků, čímž se jejich vypovídací schopnost snižuje a největším problémem je skutečnost, že nezohledňují časovou hodnotu peněz. Z těchto důvodů nejsou tato kritéria pro srovnání příliš vhodná.

Mnohem lepším kritériem, podle kterého můžeme zhodnotit, je-li výhodnější úvěr nebo leasing, je **roční procentní sazba nákladů** (dále jen RPSN). Nejen, že by měla brát v úvahu všechny náklady spojené s daným způsobem financování (tudíž i poplatky), ale zohledňuje i časovou hodnotu peněz. To znamená, že diskontuje veškeré výdaje zaplacené v průběhu trvání leasingové či bankovní smlouvy na současnou hodnotu.

Tabulka 3.14: Výpočet RPSN

Rok	Výdaje v Kč ⁸	
	Úvěr	Leasing
2010	-445.000	-297.000
2011	122.309	83.096
2012	122.309	83.096
2013	122.309	83.096
2014	122.309	83.096
2015	122.309	88.096
RPSN ⁹	11,63%	12,72%

Zdroj: vlastní zpracování

Dle Tabulky 3.14 činí RPSN u leasingu 12,72 %, zatímco u úvěru je jeho výše 11,63 %. Porovnáním RPSN tedy vítězí financování pomocí úvěru, při kterém bude podnikatel méně finančně zatížen. Dospějeme tedy k rozdílnému závěru, než u srovnání úvěru a leasingu pomocí leasingového koeficientu, resp. koeficientu navýšení.

⁸ Do výdajů jsou započítávány jak výdaje leasingové společnosti či banky (na pořízení vozidla, na poskytnutí úvěru) a to se znaménkem minus, tak výdaje nájemce (splátky, poplatky, kupní cena). Výdaje řadíme z chronologického hlediska.

⁹ Pro výpočet RPSN je použit vzorec Míra výnosnosti v MS Excel.

4) Srovnání úvěru a leasingu z dalších hledisek

Kromě hlediska výdajů (tj. skutečně zaplacených peněžních prostředků), podle kterého (jak jsme podle ukazatele RPSN zjistili) je výhodnější financovat nákup osobního automobilu pomocí úvěru, je důležité zkoumat oba způsoby pořízení majetku také z **pohledu nákladů**. Ty nemusí nutně korespondovat s úbytkem peněžních prostředků, ale znamenají pro podnikatele (v případě daňově uznatelných nákladů) položku snižující základ daně z příjmů a tím snižují jeho daňovou povinnost.

Rozdíl v nákladech u jednotlivých způsobů financování je představován zejména odpisy. Znamenají pro podnikatele interní zdroj financování, neboť tyto náklady nemusí platit a přitom mu snižují (v případě daňových odpisů) základ daně z příjmů. Z tohoto důvodu je výhodnější pro podnikatele možnost vozidlo odpisovat. Opět tedy vítězí úvěr, neboť díky okamžitému vlastnictví může podnikatel pořízené vozidlo po zařazení do užívání začít odpisovat.

Dalším důležitým hlediskem je **vlastnictví**. I z pohledu vlastnictví dojdeme k závěru, že je pro podnikatele výhodnější pořídit si automobil na úvěr. Dané vozidlo se stává jeho vlastnictvím již okamžikem nákupu a nikoli (jako u leasingu) až zaplacením poslední splátky, příp. kupní ceny vozidla. S okamžitým vlastnictvím jsou pak spjaty (kromě možnosti odpisování) také další výhody. Je to zejména volné nakládání s vozidlem nebo např. jistota, že nám daný majetek zůstane i přes finanční problémy úvěrové instituce. V případě bankrotu leasingové společnosti dané vozidlo spadá do konkurzní podstaty.

4 DAŇOVÉ A ÚČETNÍ ASPEKTY

Užívání osobního automobilu v podnikání je spojeno s účetní i daňovou problematikou, která se týká především uplatňování nákladů na vozidlo a souvisejícími daněmi.

Nejdůležitější otázkou v **oblasti uplatňování nákladů** je rozhodnutí podnikatele, zda dané vozidlo zařadí či nezařadí do svého obchodního majetku. Pokud vozidlo zařadí do obchodního majetku, může uplatnit všechny náklady související s jeho používáním. Jsou to zejména odpisy vozidla, náklady na opravy, údržbu a jiné vybavení a k tomu také náklady na pohonné hmoty v poměru pracovních jízd.^[17]

Pokud podnikatel osobní automobil nezařadí do svého obchodního majetku a ponechá si ho ve svém osobním vlastnictví, nemůže do daňově uznatelných nákladů uplatnit odpisy a náklady na opravu a údržbu. V nákladech vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů se však alespoň objeví základní náhrada a náhrada za spotřebované pohonné hmoty za každý ujetý kilometr na pracovní cestě podnikatele.^[17]

S užíváním automobilu v podnikání vzniká také vazba k určitým **daním**. Jsou to především:

- DPH, pokud je podnikatel plátcem DPH,
- silniční daň,
- příp. daň z příjmů, pokud se podnikatel vozidlo rozhodne prodat.

4.1 Odpisování

Protože se osobní automobil během užívání fyzicky i morálně opotřebovává, je třeba toto opotřebení zachytit i v účetnictví. K tomuto účelu slouží právě odpisy. Zde se však rozcházejí požadavky účetnictví s daňovými aspekty. Účetní odpisy mají vyjadřovat reálné opotřebení majetku, a proto je jejich způsob výpočtu zcela v kompetenci účetní jednotky. Naproti tomu daňové odpisy, jejichž výše se uznává při výpočtu daně z příjmů, neberou v potaz specifické podmínky daného podniku (např. provozní či finanční). Výše účetních a daňových odpisů tak bývá shodná jen zřídka.^[6] Jejich porovnáním můžou nastat dvě základní situace:

- účetní odpisy > daňové odpisy, pak je tento rozdíl položkou zvyšující základ daně z příjmů, nebo
- účetní odpisy < daňové odpisy, pak je tento rozdíl položkou snižující základ daně z příjmů.

Do účetnictví by měly vstupovat účetní odpisy, neboť právě ty vyhovují požadavku věrného zobrazení skutečnosti. Daňové odpisy by mohly deformovat obraz o finanční pozici daného podniku. Kvůli odlišnému způsobu odpisování vozidla v účetnictví podnikatele a pro daňové účely je nezbytné vedení analytické evidence, která uspokojí obě hlediska. Může totiž dojít např. k situaci, kdy bude dané vozidlo v účetnictví již odepsáno a dále užíváno, zatímco daňově bude ještě stále odpisováno a naopak.^[6]

Osobní automobil v zásadě odpisuje jeho vlastník.^[6] Jakožto veškerý hmotný majetek, i automobil se odpisuje dle ZDP nejvýše do jeho vstupní ceny, příp. do jeho zvýšené vstupní ceny, došlo-li k technickému zhodnocení na majetku. Vypočtené odpisy se zaokrouhlují na celé koruny nahoru.

Podnikatel, který vede účetnictví, může začít s odpisováním osobního automobilu nebo jeho technického zhodnocení až po jeho uvedení do stavu způsobilého obvyklému užívání, čímž je dle § 26/10 ZDP míněno jeho dokončení a splnění technických funkcí a povinností stanovených zvláštními právními předpisy pro užívání.

4.1.1 Účetní odpisy

Účetní odpisy představují peněžně vyjádřené opotřebení osobního automobilu, které snižuje ocenění tohoto majetku a zároveň vstupuje do nákladů účetního období. Prostřednictvím těchto odpisů se systematicky rozkládají výdaje, které byly vynaloženy na pořízení majetku do několika účetních období.^[6]

Účetní odpisy znamenají trvalé snížení hodnoty majetku. To se vyjadřuje nepřímo prostřednictvím účtu 082 – *Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí*, kde se kumuluje opotřebení daného vozidla za celou dobu jeho užívání.^[6]

Účetní jednotka pro každý automobil sestaví odpisový plán a sama určí způsoby odpisování. Tyto způsoby odpisování mohou být založeny na různých přístupech, lze je však shrnout do následujících základních metod:

- **metody vycházející z doby použitelnosti majetku (časové odpisy),** které se dále dělí na lineární (rovnoměrné) a zrychlené,
- **metody založené na výkonu (výkonové odpisy).** Tyto odpisy vychází z předem stanovené výše výkonů. Pro výpočet účetních odpisů osobního automobilu je tato metoda nejvhodnější, neboť lépe vystihuje skutečné opotřebení daného vozidla na rozdíl od časových odpisů. Při výpočtu výkonových odpisů automobilu se bude vycházet z celkového počtu předpokládaných ujetých kilometrů za dobu životnosti vozidla. V jednotlivých účetních obdobích se pak odpisy stanoví na základě skutečného počtu ujetých kilometrů.^[6] Výpočet výkonových odpisů uvádí dle [8] tyto obecné vzorce:

$$\text{Odpis za 1 km} = \frac{PC}{km_p} \quad (4.1)$$

Kde: PC je pořizovací cena,
 km_p je předpokládaný počet kilometrů ujetých za celou dobu životnosti vozidla.

$$\dot{UO} = km_s \times \text{odpis za 1 km} \quad (4.2)$$

Kde: \dot{UO} je účetní odpis,
 km_s je skutečný počet ujetých kilometrů za jednotlivá účetní období.

4.1.2 Daňové odpisy

Daňové odpisy se řídí zákonem o daních z příjmů, podle kterého rozumíme odpisováním zahrnování odpisů z hmotného majetku evidovaného u poplatníka, který se vztahuje k zajištění zdanitelného příjmu, do nákladů k zajištění tohoto příjmu.

Je tak vykompenzována skutečnost, že dle § 25/1/a ZDP nejsou výdaje související s pořízením osobního automobilu považovány za výdaje daňově uznatelné. Prostřednictvím daňových odpisů se tedy tyto výdaje postupně zahrnují do nákladů na dosažení, zajištění a udržení příjmů, čímž dochází ke snížení základu daně z příjmů poplatníka a následné dani z příjmů.^[1]

Daňové odpisy jsou zpravidla roční. Pro uplatnění těchto ročních daňových odpisů je však nezbytné, aby daný osobní automobil byl v majetku podnikatele k 31. prosinci, resp. k poslednímu dni zdaňovacího období. Podnikatel tak tedy může pořídit vozidlo i v průběhu roku, aniž by přišel o možnost uplatnění těchto ročních daňových odpisů. Tato skutečnost je již zohledněna v nižších sazbách a koeficientech pro první rok odpisování.^[14]

Existují však i výjimky, kdy nelze roční daňový odpis uplatnit. § 26/7 ZDP stanoví, v kterých případech lze uplatnit odpis ve výši pouze jedné poloviny ročního odpisu.

Daňové odpisy však poplatník každoročně využít nemusí. Např. v případě, že by měl podnikatel – právnická osoba daňovou ztrátu a jeho základ daně z příjmů by byl nulový, je pro něj zbytečné snižovat si tento základ daně z příjmů ještě o daňové odpisy. V tomto případě může dle ZDP odpisování přerušit a při dalším odpisování pokračuje způsobem, jako by odpisování nebylo přerušeno. V době přerušení však nesmí podnikatel – fyzická osoba uplatnit výdaje paušální částkou. V případě, že tak učiní, vede odpisy pouze evidenčně.^[14]

Může také nastat situace, kdy podnikatel využívá daný osobní automobil pouze z části k zajištění zdanitelných příjmů. V tom případě se do daňově uznatelných nákladů zahrnuje pouze poměrná část odpisů. Pokud podnikatel uplatňuje paušální výdaj na dopravu silničním motorovým vozidlem a je povinen uplatnit pouze krácený paušál, rozumí se dle ZDP poměrnou částí 80 % odpisů.^[14]

Než započne podnikatel s odpisováním osobního automobilu, musí ho nejprve zařadit do patřičné odpisové skupiny. K tomuto účelu slouží příloha č. 1 k ZDP, pro kterou je rozhodující zařídění dle „Standardní klasifikace produkce (SKP)“, jež je vydávána Českým statistickým úřadem. Osobní automobil tak zařadíme do druhé odpisové skupiny s minimální dobou odpisování pět let.^[1]

Podnikatel provádí dle ZDP rovnoměrné nebo zrychlené odpisování. Způsob odpisování si zvolí podnikatel pro každý nově pořízený osobní automobil a nesmí ho po celou dobu jeho odpisování měnit. Existuje však i výjimka, která se týká poplatníků, kteří dle § 30/10 ZDP musí pokračovat v odpisování započatém původním vlastníkem.^[14]

1) Rovnoměrné odpisování

Při rovnoměrném odpisování jsou odpisovým skupinám přiřazovány dle § 31/1 ZDP maximální roční odpisové sazby v procentech, a to vždy pro první rok odpisování, pro další roky odpisování a pro zvýšenou vstupní cenu v případě technického zhodnocení na majetku.^[14]

Protože osobní automobil patří do odpisové skupiny 2, nabízí se možnost u prvního vlastníka vozidla využít odpisových sazeb při zvýšení odpisu v prvním roce odpisování o 10 %. Avšak při důkladnějším prostudování ustanovení § 31/5 ZDP zjistíme, že tuto možnost lze uplatnit pouze u osobních automobilů využívaných provozovateli silniční motorové dopravy, provozovateli taxislužby nebo autoškol atd.

Poplatník při rovnoměrném odpisování může na základě svého uvážení použít i nižší sazby, než které jsou uvedené v § 31/1 ZDP, avšak nesmí se jednat o podnikatele – fyzickou osobu, který uplatňuje výdaje paušální částkou a vede tak odpisy pouze evidenčně anebo se nesmí jednat o poplatníka, který používá vozidlo pouze z části ke svému podnikání a do nákladů k zajištění zdanitelných příjmů zahrnuje pouze poměrnou část odpisů.^[14]

Výpočet rovnoměrných odpisů je dle [5] následující:

$$RO = \frac{VC \times s_n}{100} \quad (4.3)$$

Kde: RO je roční odpis,

VC je vstupní cena,

s_n je přiřazená roční odpisová sazba v jednotlivých letech.

2) Zrychlené odpisování

Při zrychleném odpisování jsou odpisovým skupinám přiřazovány dle § 32/1 ZDP příslušné koeficienty, a to také pro první rok odpisování, další roky odpisování a pro zvýšenou zůstatkovou cenu v případě technického zhodnocení na majetku.^[14]

Stejně jako u rovnoměrných odpisů by se dalo uvažovat o navýšení odpisu vozidla v prvním roce o 10 % jeho vstupní ceny, pokud je poplatník jeho prvním vlastníkem. Avšak také tady platí, že vozidlo musí být využito provozovateli silniční motorové dopravy, provozovateli taxislužby nebo autoškol atd.^[14]

Výpočet zrychlených odpisů dle [5] je následující:

$$\text{RO v 1. roce} = \frac{VC}{k_1} \quad (4.4)$$

Kde: RO je roční odpis,
 VC je vstupní cena,
 k_1 je přiřazený koeficient v prvním roce odpisování.

$$\text{RO v dalších letech} = \frac{ZC \times 2}{k_2 - n} \quad (4.5)$$

Kde: RO je roční odpis,
 ZC je zůstatková cena,
 k_2 je přiřazený koeficient v dalších letech odpisování,
 n je počet let dosavadního odpisování.

Uvedené metody odpisování se liší způsobem výpočtu odpisů vozidla a tudíž i jejich výší, která následně ovlivňuje základ daně poplatníka. Proto je na uvážení každého podnikatele, který způsob odpisování je pro něj výhodnější.

Charakteristiky jednotlivých způsobů odpisování ukazuje následující příklad.

4.1.3 Porovnání rovnoměrných a zrychlených odpisů na příkladu

Podnikatel, plátce DPH, který vede účetnictví, si pořídil osobní automobil v srpnu 2010. V tomtéž měsíci vozidlo uvedl do stavu způsobilého obvyklému užívání a zařadil ho do svého obchodního majetku. Daný automobil využívá výhradně ke svému podnikání. Dle ZDP činí roční odpisové sazby pro rovnoměrné odpisování 11 % pro první rok odpisování a 22,25 % pro další roky odpisování. V případě zrychlených odpisů jsou koeficienty pro první rok odpisování 5 a pro další roky 6. Podnikatel využívá tyto maximální sazby a koeficienty. Vstupní cena vozidla činí 450.000 Kč.

1) Rovnoměrné odpisy

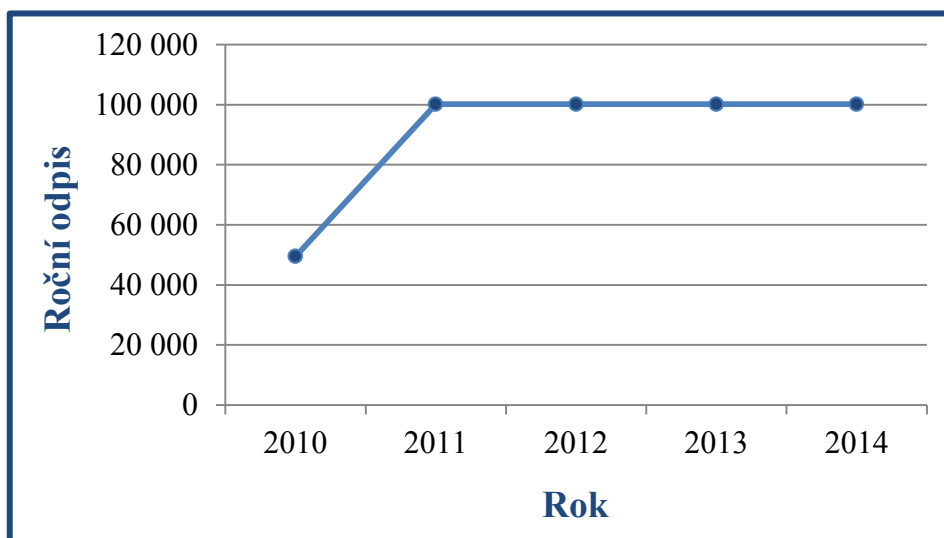
Výpočet rovnoměrných odpisů je uveden v Tabulce 4.1. Jejich průběh je následně zachycen v Grafu 4.1.

Tabulka 4.1: Výpočet rovnoměrných odpisů

Rok	Výpočet ročního odpisu ¹⁰	Roční odpis	Oprávky	Zůstatková cena
2010	$\frac{450.000}{100} \times 11$	49.500	49.500	400.500
2011	$\frac{450.000}{100} \times 22,25$	100.125	149.625	300.375
2012	$\frac{450.000}{100} \times 22,25$	100.125	249.750	200.250
2013	$\frac{450.000}{100} \times 22,25$	100.125	349.875	100.125
2014	$\frac{450.000}{100} \times 22,25$	100.125	450.000	0

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 4.1: Rovnoměrné odpisy

Zdroj: vlastní zpracování

¹⁰ Výpočet ročního odpisu s dosazenými hodnotami vychází z obecného vzorce (4.3).

2) Zrychlené odpisy

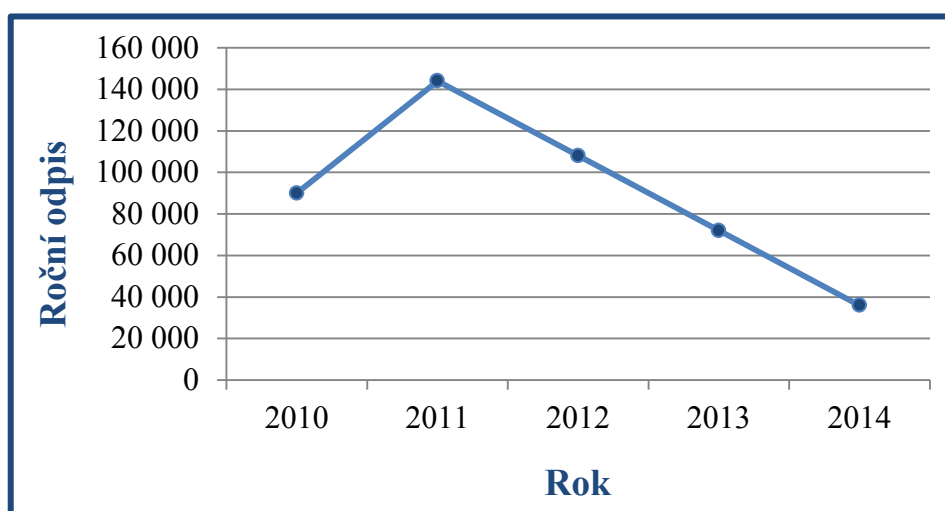
Výpočet zrychlených odpisů uvádí Tabulka 4.2. Průběh odpisů je zachycen v Grafu 4.2.

Tabulka 4.2: Výpočet zrychlených odpisů

Rok	Výpočet ročního odpisu ¹¹	Roční odpis	Oprávky	Zůstatková cena
2010	$\frac{450.000}{5}$	90.000	90.000	360.000
2011	$\frac{360.000 \times 2}{6 - 1}$	144.000	234.000	216.000
2012	$\frac{216.000 \times 2}{6 - 2}$	108.000	342.000	108.000
2013	$\frac{108.000 \times 2}{6 - 3}$	72.000	414.000	36.000
2014	$\frac{36.000 \times 2}{6 - 4}$	36.000	450.000	0

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 4.2: Zrychlené odpisy

Zdroj: vlastní zpracování

¹¹ Výpočet ročního odpisu s dosazenými hodnotami vychází z obecných vzorců (4.4) a (4.5).

3) Závěr

Jak je patrné z výše uvedených grafů (4.1 a 4.2), rovnoměrné odpisy se vyznačují výrazně nižším odpisem pro první rok odpisování a následně konstantní výší odpisů pro roky následující. Naproti tomu u zrychlených odpisů je odpis v prvním roce sice nižší, než je tomu tak v následujícím roce, nicméně téměř o polovinu vyšší než při rovnoměrném odpisování. Druhý rok se vyznačuje nejvyšším odpisem za celou dobu odpisování vozidla a v dalších letech se odpisy postupně snižují.

Z těchto závěrů lze konstatovat, že na začátku podnikání, kdy by každý podnikatel jistě ocenil co nejnižší daňovou povinnost a rychlé navrácení vloženého kapitálu, bude pro podnikatele výhodnější zvolit zrychlený způsob odpisování. A to i za cenu klesajících odpisů v dalších letech. Pokud by však podnikatel chtěl raději během doby odpisování odpisy uplatnit rovnoměrněji a rozložit si tak tuto daňovou výhodu, je pro něj lepší varianta rovnoměrného odpisování majetku, která tuto možnost skýtá.

4.2 Technické zhodnocení a jiný majetek

Podle § 33/1 ZDP rozumíme **technickým zhodnocením** výdaje na dokončené nástavby, přístavby a stavební úpravy, rekonstrukce a modernizace majetku, pokud převýšily u jednotlivého majetku v úhrnu ve zdaňovacím období částku 40.000 Kč. Náklady, které jsou spojené s obnovou původních vlastností automobilu, se nepovažují za technické zhodnocení.^[1]

U osobního automobilu se setkáváme např. s jeho **rekonstrukcí**, což jsou dle § 33/2 ZDP zásahy do majetku, které mají za následek změnu jeho účelu nebo technických parametrů nebo např. **modernizací**, čímž rozumíme dle § 33/3 ZDP rozšíření vybavenosti nebo použitelnosti vozidla. Za technické zhodnocení je považováno např. pořízení doplňků do automobilu, jako je střešní okno, autoalarm, airbagy nebo např. přestavba motoru na alternativní pohon (např. LPG) apod.^[1]

Náklady na technické zhodnocení účtujeme do doby jeho zařazení do používání na účet 042 – *Pořízení dlouhodobého hmotného majetku*. Po jeho dokončení navýšíme původní vstupní cenu vozidla o toto technické zhodnocení, a to v případě, že technické zhodnocení provádí na vozidle jeho vlastník. Může se však jednat i o technické zhodnocení provedené na cizím majetku. V tom případě se při splnění určitých podmínek takové

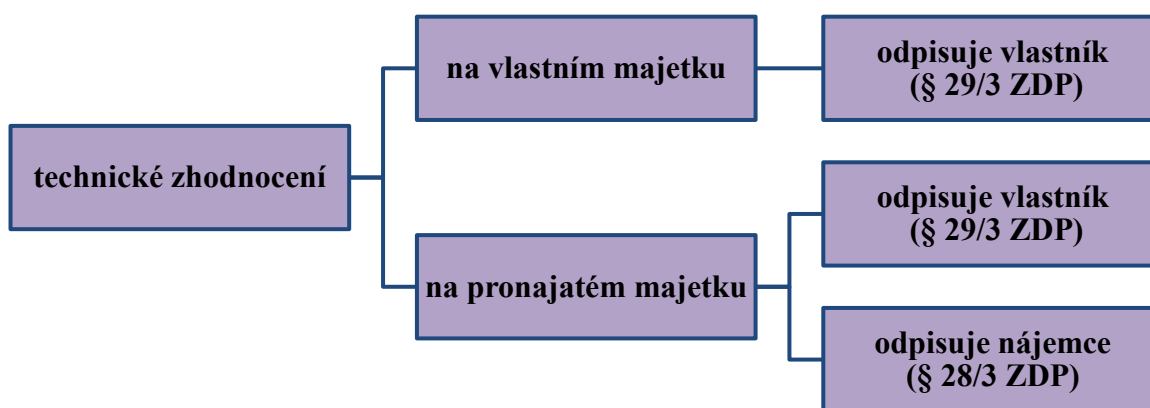
technické zhodnocení eviduje samostatně na účtu technického zhodnocení na najatém majetku a může ho nájemce odpisovat.^[5]

Dle § 25/1/p ZDP není technické zhodnocení daňově uznatelným nákladem. Do základu daně z příjmů ho může podnikatel zahrnout postupně, a to ve formě odpisů, ale pouze pokud je dané vozidlo zařazené do obchodního majetku podnikatele. V opačném případě nelze do daňových nákladů zahrnout technické zhodnocení ani formou odpisů.^[1] Možnosti odpisování technického zhodnocení uvádí Obrázek 4.1.

Podle § 26/3/a ZDP se **jiným majetkem** rozumí mimo jiné i technické zhodnocení automobilu, který je např. pořizován formou finančního pronájmu, tj. pokud nezvyšuje vstupní cenu a zůstatkovou cenu automobilu.^[1]

Mimo jiné toto ustanovení stanovuje jako jiný majetek také výdaje hrazené nájemcem, které tvoří součást ocenění hmotného majetku pronajatého formou finančního pronájmu s následnou koupí najatého hmotného majetku a které v úhrnu se sjednanou kupní cenou ve smlouvě převyšují u movitého majetku hodnotu 40.000 Kč.^[14]

Obrázek 4.1: Možnosti odpisování technického zhodnocení

Zdroj: Brabcová Š., Automobil v podnikání: právní, účetní a daňové aspekty, I. díl, 2002, str. 25

4.3 Opravy a údržba

Oprava se v předpisech pro účetnictví definuje jako „*odstranění částečného fyzického opotřebení nebo poškození věci za účelem jejího uvedení do předešlého nebo provozuschopného stavu*“, jak uvádí Brabcová (2002, 1. díl, str. 29). Nesmí se tedy jednat o jeho vylepšení jako v případě technického zhodnocení. Opravou se daný automobil nijak nemění. Podmínkou je také to, že majetek nesmí být stoprocentně zničen, určitá část tedy musí být nepoškozena. Pokud by se jednalo o totální zničení celého vozidla, šlo by o škodu.^[1]

Údržbou se naopak rozumí zpomalení procesu fyzického opotřebení a předcházení následků fyzického opotřebení. Jedná se zejména o veškeré výrobce doporučené servisní práce, které by se měly provádět ve stanovených pravidelných časových, příp. kilometrových intervalech. Mezi tyto servisní úkony patří např. doplnění či výměna brzdové kapaliny, chladicí kapaliny, seřizování motoru, ale také mytí vozidla.^[4]

Jak náklady na opravu, tak náklady na údržbu jsou v zásadě daňově uznatelné, a to v případě, že je dané vozidlo zahrnuto do obchodního majetku daňového subjektu. Pokud by se jednalo o podnikatele – fyzickou osobu, daňově uznatelné by byly tyto náklady pouze v poměrné výši, která odpovídá využití automobilu pro podnikatelskou činnost.^[4]

U vozidel pronajatých, příp. vypůjčených se pohled na daňovou uznatelnost těchto nákladů liší. Zatímco jsou náklady na údržbu daňově uznatelné, u nákladů na opravy vozidla je pro daňové uznání těchto nákladů rozhodující konkrétní znění příslušné smlouvy o pronájmu, příp. smlouvy o finančním leasingu. V případě podnikatelů – fyzických osob se postupuje stejně jako u vozidel zahrnutých do obchodního majetku.^[4]

4.4 Další náklady a poplatky související s užíváním osobního automobilu

V případě vozidla zahrnutého do obchodního majetku podnikatele lze také další náklady uplatnit do daňově uznatelných nákladů. Avšak v případě, že bude podnikatel –

fyzická osoba využívat automobil i pro soukromé účely, je zpravidla nutné tyto další náklady spojené s využíváním krátit. Mezi tyto náklady můžeme zařadit:

- náklady spojené s pořízením dálničních známek,
- náklady na povinné a havarijní pojištění vozidla,
- náklady související s technickými a emisními kontrolami,
- výdaje za spotřebované pohonné hmoty na pracovní cestě podnikatele v prokázané výši,
- silniční daň (v plné výši) atd.^[1]

Pokud však osobní automobil podnikatele¹² nebude zařazen do jeho obchodního majetku, lze uplatnit do daňově uznatelných nákladů pouze:

- silniční daň (v plné výši),
- parkovné, které lze uplatnit jako nutný vedlejší výdaj dle zákona o cestovních náhradách,
- výdaje za spotřebované pohonné hmoty na pracovní cestě podnikatele ve výši základní náhrady, která v roce 2011 činí podle zákoníku práce 3,70 Kč za každý ujetý kilometr, a náhrady za spotřebované pohonné hmoty za každý ujetý kilometr.^[1]

Veškeré náklady související s užíváním osobního automobilu v podnikání, které lze uplatnit do daňově uznatelných nákladů, uvádí Příloha č. 2.

4.5 Paušální výdaj na dopravu silničním motorovým vozidlem

Náklady, které vznikají v souvislosti s užíváním osobního automobilu v podnikání, může podnikatel uplatňovat několika způsoby, přičemž vybraný způsob nesmí u jednoho vozidla kombinovat s ostatními a nesmí se celý rok měnit. Mezi tyto způsoby uplatňování nákladů patří:

¹² Jedná se o vozidlo, které nebylo zahrnuto v obchodním majetku a ani nebylo předmětem finančního leasingu.

- skutečně zaplacené náklady podle dokladů,
- paušál podle počtu ujetých kilometrů,
- paušální výdaj na dopravu silničním motorovým vozidlem (bez ohledu na počet ujetých kilometrů).^[21]

4.5.1 Charakteristika paušálního výdaje

Paušální výdaj na dopravu silničním motorovým vozidlem je od 1. ledna 2010 novinkou v uplatňování nákladů na automobil. Podnikatel ho může využít v případě, že do daňově uznatelných nákladů neuplatňuje skutečné náklady na dopravu, a to náklady na spotřebované pohonné hmoty a parkovné.

Jeho výši stanovuje § 24/2/zt ZDP, a to v částce 5.000 Kč na jedno silniční motorové vozidlo za každý celý kalendářní měsíc zdaňovacího období nebo období, za které se podává daňové přiznání, ve kterém podnikatel využíval dané vozidlo k dosažení, zajištění nebo udržení zdanitelných příjmů a současně dané vozidlo nepřenechal být i částečně k užívání jiné osobě. Za přenechání vozidla k užívání jiné osobě se nepovažuje uskutečnění pracovní cesty daným automobilem spolupracující osobou nebo zaměstnancem, který toto vozidlo nevyužívá i pro soukromé účely.

Paušální výdaj na dopravu lze uplatnit nejvýše za tři vlastní silniční motorová vozidla, ať už jsou nebo nejsou zahrnuta do obchodního majetku poplatníka, příp. se může jednat i o vozidla v nájmu.^[14]

V případě, že vozidlo, na které podnikatel uplatňuje paušální výdaj na dopravu, používá pouze z části k dosažení, zajištění nebo udržení zdanitelných příjmů, lze uplatnit jen část tohoto paušálního výdaje, a to ve výši 80 % této částky, tedy max. 4.000 Kč. V tomto případě se jedná o krácený paušální výdaj na dopravu. U takového vozidla bude patřit do daňově uznatelných nákladů také pouze osmdesátiprocentní část odpisů.^[14, 19]

Pokud si podnikatel vybere tento způsob uplatňování nákladů na automobil, nesmí ho během daného zdaňovacího období měnit. V měsíci, kdy bylo vozidlo pořízeno nebo vyřazeno, lze uplatnit do daňově uznatelných nákladů poměrnou část paušálního výdaje na dopravu.^[14]

4.5.2 Výhody výdajového paušálu

Pro účely zákona o daních z příjmů je největším kladem výdajového paušálu bezpochyby snížení administrativní povinnosti podnikatelů, kteří díky němu již nemusí evidovat každou jízdu služebním vozidlem a prokazovat tak skutečně vynaložené náklady. Tím ušetří čas, ale také s tím spojené náklady.^[17]

Výhodný je i pro podnikatele vlastníciho více než jedno auto, pokud maximálně dvě z nich používá převážně pro soukromou potřebu. Dle ZDP totiž v případě, že podnikatel u jednoho vozidla uplatňuje tzv. krácený výdajový paušál, platí, že další dvě vozidla využil pouze pro své podnikání. U těchto vozidel tedy má možnost použít výdajový paušál v celé výši 5.000 Kč na měsíc za jedno vozidlo.^[17]

4.5.3 Nevýhody výdajového paušálu

I přes snahu ulehčit podnikatelům administrativu s evidencí skutečných nákladů na dopravu a nahradit povinnost vést tzv. knihu jízd, ne každému podnikateli se výdajový paušál vyplatí používat. Pro účely DPH, silniční daně a pro dodržování bezpečnosti práce řidiče musí totiž podnikatel i nadále velmi podrobně dokládat využití vozidla. A právě k této podrobné evidenci slouží kniha jízd, nikoli výdajový paušál.^[17]

Z uvedeného vyplývá, že paušální výdaj na dopravu silničním motorovým vozidlem se vyplatí zejména malým a středním podnikatelům, kteří nejsou plátcí DPH a kteří vozidlo příliš nepoužívají. Naopak podnikatelům, kteří absolvují hodně služebních cest, používají více než tři vozidla nebo jsou plátcí DPH, výdajový paušál nepřinese taková pozitiva.^[17]

Podnikatel tak musí velmi dobře zvážit, zda je pro něj výhodnější vést knihu jízd a tím evidovat podrobně všechny jízdy služebních vozidel nebo raději náklady na provoz osobního automobilu paušalizovat.

Vybrané situace, za kterých lze či nelze výdajový paušál na dopravu silničním motorovým vozidlem použít uvádí Příloha č. 3.

4.6 Vyřazení osobního automobilu z majetku

Podnikatel se může setkat s několika způsoby vyřazení vozidla ze svého majetku. Mezi nejčastější řadíme vyřazení z důvodu:

- prodeje,
- darování,
- vkladu do obchodní společnosti nebo družstva,
- přearazení z podnikání do osobního užívání,
- likvidace v důsledku jeho fyzického opotřebení,
- likvidace po havárii,
- likvidace po živelní pohromě,
- vyřazení po jeho odcizení atd.^[4]

Při účtování vyřazení osobního automobilu dochází k jeho vyřazení z účetnictví, a to v jeho účetní ceně (historické ceně). V případě, že dosud nebylo dané vozidlo plně odepsáno, je zapotřebí před samotným vyřazením zúčtovat jeho zůstatkovou cenu, a to nejčastěji formou jednorázového odpisu zůstatkové ceny na vrub nákladů odpovídajících způsobu vyřazení majetku. Touto účetní operací dojde k vyrovnání oprávek s výší vstupní ceny daného vozidla, které tak můžeme bez problémů vyřadit.^[5] Účtování vyřazení automobilu z majetku podnikatele uvádí Tabulka 4.3.

Tabulka 4.3: Účtování vyřazení osobního automobilu

Popis účetního případu	MD	D	Daňová ne/uznatelnost nákladů dle § 24 a § 25 ZDP
Zúčtování zůstatkové ceny:			
• při prodeji	541	082	DU – ZC vypočtená dle ZDP
• při darování	543	082	DNU – celá výše
• při vkladu do obchodní společnosti	367	082	
• při přearazení do osobního užívání	491	082	
• při likvidaci vozidla v důsledku jeho fyzického opotřebení	551	082	DU – ZC vypočtená dle ZDP
• při likvidaci vozidla po jeho havárii (provozní škodě)	549	082	DU – ZC vypočtená dle ZDP jen do výše náhrady za škodu
• při likvidaci vozidla po živelní pohromě	582	082	DU – celá výše
Vyřazení osobního automobilu z majetku	082	022	

Zdroj: vlastní zpracování

4.7 DPH u nově pořízeného osobního automobilu

Pro uplatňování DPH u osobních automobilů nakoupených v tuzemsku, pořízených z jiného členského státu nebo dovezených ze třetí země platí od 1. dubna 2009 nová úprava zákona o DPH.^[18]

4.7.1 Nárok na odpočet daně

Podnikatel může uplatnit nárok na odpočet ve všech případech nákupu nových osobních automobilů, pokud došlo k jeho dodání (uskutečnění zdanitelného plnění) nejdříve 1. dubna 2009. To znamená, že směrodatné je datum dodání vozidla a v případě zaplacení zálohy nebo i celé ceny osobního automobilu před datem 1. dubna 2009, podnikatel neztrácí nárok na odpočet DPH.^[18]

4.7.2 Plný nárok na odpočet daně

Nárok na odpočet daně z pořízeného osobního automobilu má plátce daně, pokud dané vozidlo použije pro svoji ekonomickou činnost. Plný nárok na odpočet daně vzniká podnikateli v případech, kdy vozidlo použije výhradně pro uskutečňování plnění, která jsou vyjmenovaná v § 72/1 ZDPH. Zároveň musí splnit podmínky pro uplatnění nároku na odpočet daně stanovené zákonem o DPH.^[18]

4.7.3 Nárok na odpočet daně v poměrné výši

V případě, že bude podnikatel využívat osobní automobil jak pro služební účely, tak i pro účely nesouvisející s ekonomickou činností, může uplatnit nárok na odpočet DPH pouze v poměrné výši odpovídající využití pro ekonomickou činnost.^[18]

Příslušná částka odpočtu daně v poměrné výši se vypočte jako součin daně na vstupu u osobního automobilu, u kterého má plátce nárok na odpočet daně v poměrné výši, a podílu použití vozidla pro ekonomické činnosti.^[12]

4.7.4 Nárok na odpočet daně v krácené výši

Nárok na odpočet daně pouze v krácené výši má podnikatel v případě, že použije osobní automobil v rámci svých ekonomických činností jak pro plnění s nárokem

na odpočet daně, tak pro plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně s místem plnění v tuzemsku i mimo tuzemsko.^[12]

Příslušná částka odpočtu daně v krácené výši se vypočte jako součin daně na vstupu u osobního automobilu, u kterého má plátce nárok na odpočet daně v krácené výši, a koeficientu vypočteného dle § 76 ZDPH.^[12]

Po skončení kalendářního roku podnikatel provádí vypořádání odpočtu daně v krácené výši za všechna zdaňovací období daného roku postupem uvedeným v § 76 ZDPH.^[12]

4.8 Silniční daň

V případě, že podnikatel použije osobní automobil alespoň na den pro své podnikání nebo jinou samostatnou výdělečnou činnost a je provozované a registrované v ČR, stává se toto vozidlo předmětem silniční daně. Přitom není podstatné, zda je auto zařazené či nezařazené do obchodního majetku podnikatele.^[20]

Poplatníkem této daně je pak nejčastěji fyzická osoba nebo právnická osoba, coby provozovatel vozidla registrovaného v ČR v registru vozidel, je-li zapsána v technickém průkazu nebo zaměstnavatel, pokud vyplácí cestovní náhrady svému zaměstnanci za použití jeho vlastního osobního automobilu.^[15]

Základem daně u osobních automobilů je zdvihový objem motoru v cm³, podle kterého se určí roční sazba daně, a to pro každé jednotlivé vozidlo podle údajů uvedených v technických dokladech k vozidlu.^[15] Tuto roční sazbu podnikatel upravuje dle § 6 příslušného odst. zákona ČNR č. 16/1993 Sb., o dani silniční v platném znění následujícím způsobem:

- sazbu daně **sníží** u vozidel, od jejichž první registrace k silničnímu provozu (v ČR i v zahraničí) neuplynulo devět let, a to:
 - o 48 % po dobu 36 kalendářních měsíců od data jejich první registrace,
 - o 40 % po dobu následujících dalších 36 kalendářních měsíců,
 - o 25 % po dobu následujících dalších 36 kalendářních měsíců;
- sazbu daně **zvýší** u vozidel, které byly poprvé registrované v ČR nebo zahraničí do 31. prosince 1989, a to:
 - o 25 %.^[20]

Pokud zaměstnavatel, coby poplatník, vyplácí svému zaměstnanci cestovní náhrady dle zákoníku práce za použití jeho vlastního vozidla, musí platit silniční daň i za jeho automobil. Přitom má dvě možnosti výpočtu daně. Může použít:

- roční sazbu daně; silniční daň pak platí za každý měsíc, ve kterém byly vykonány pracovní cesty, nebo
- sazbu 25 Kč za každý den pracovní cesty, pokud je to pro něj výhodnější.^[20]

Během zdaňovacího období podnikatel platí zálohy na daň buď ve výši upravené měsíční sazby daně za každý kalendářní měsíc, ve kterém u osobního automobilu daňová povinnost trvala, vznikla nebo zanikla, nebo použije pro výpočet sazbu 25 Kč za den, pokud vyplácí zaměstnanci cestovní náhrady. Způsob výpočtu se v průběhu zdaňovacího období nesmí měnit. Tyto zálohy na daň jsou splatné čtyřikrát ročně:

- do 15. dubna (záloha za leden – březen),
- do 15. července (záloha za duben – červen),
- do 15. října (záloha za červenec – září),
- do 15. prosince (záloha za říjen a listopad),
- zbytek je splatný v termínu pro podání daňového přiznání, tj. do 31. ledna následujícího kalendářního roku.^[15]

Pokud podnikatel své vozidlo někomu ať už za úplatu nebo bezplatně půjčí a ten ho použije pro své podnikání a uplatňuje na něj daňové náklady, musí mít na paměti, že je to právě on, coby vlastník vozidla, kdo za automobil musí platit silniční daň a podat daňové přiznání.^[20]

Silniční daň je pro podnikatele daňově uznatelným nákladem, a to bez ohledu na to, zda vozidlo používá pro služební účely pouze z části. Krácení nákladů se v tomto případě nepoužívá, protože silniční daň souvisí s podnikáním, nikoli s bezprostředním provozem automobilu.^[1]

5 ZÁVĚR

Bakalářská práce byla zaměřena na nejpodstatnější oblasti, které jsou spojeny s užíváním osobního automobilu v podnikání. Tyto oblasti jsem rozdělila do tří částí.

První část práce byla zaměřena zejména na vymezení základních pojmů, jež přiblížily samotný pojem osobní automobil.

V druhé části jsem se věnovala způsobům pořízení automobilu. Zejména pak pořízení nového osobního automobilu, kdy záleží především na objemu volných peněžních prostředků podnikatele. Pokud je jejich výše dostatečná, může podnikatel zvolit nákup vozidla z vlastních zdrojů, ale také nemusí. V případě, že by chtěl tento jednorázový výdaj rozložit do více účetních období anebo nemá dostatek peněžních prostředků, je vhodné využít k financování i cizí zdroje.

Zde jsem porovnávala financování pomocí úvěru a finanční leasing s následnou koupí najaté věci. Z mého srovnání se dá usoudit, že jako výhodnější způsob financování se jeví úvěr. Poplatky související s vyřízením úvěru bývají nižší než u leasingu, neboť poplatky u leasingových společností zpravidla zahrnují i rizika a náklady spojené s vlastnictvím vozidla. Navíc se v případě pořízení vozidla na úvěr stává automobil ihned vlastnictvím podnikatele a ten tak může po jeho zařazení do užívání začít s jeho odpisováním. U leasingu tuto možnost nemá (s výjimkou možného odpisování technického zhodnocení provedeného na najatém vozidle). Velkou nevýhodou leasingu je také skutečnost, že k tomu, aby byly splátky daňově uznatelné, musí doba nájmu kopírovat dobu odpisování dle ZDP. Tudiž tak podnikatel po odkoupení automobilu po skončení leasingu dostává daňově téměř nebo zcela odepsané vozidlo.

Třetí část osvětluje především oblast nákladů související s užíváním osobního automobilu v podnikání, vyřazení vozidla z majetku podnikatele a také oblast daňovou.

V problematice odpisování jsem dospěla k závěru, že v případě účetních odpisů jsou nejvhodnější odpisy výkonové. Právě ty nejlépe odrážejí skutečné opotřebení vozidla, neboť se výše odpisů odvíjí od skutečně ujetých kilometrů. V případě daňových odpisů záleží na situaci a rozhodnutí daného podnikatele, jestli zvolí rovnoměrné nebo zrychlené odpisování. Jejich porovnání jsem uvedla na příkladu. Dospěla jsem k závěru, že zrychlené odpisy umožňují podnikateli co nejrychlejší uplatnění do daňově uznatelných nákladů, čímž se ze začátku odpisování výrazně sníží základ daně z příjmů. Rovnoměrné odpisy

jsou pak vhodné v případě, kdy si chce podnikatel tuto daňovou výhodu rovnoměrně rozložit do více účetních období.

V oblasti uplatňování nákladů na osobní automobil jsem uvedla rozdíly mezi zařazeným a nezařazeným vozidlem do obchodního majetku podnikatele a také novinku v uplatňování výdajů na automobil. Jedná se o výdajový paušál na dopravu silničním motorovým vozidlem. I přes jeho značné výhody však není použitelný u všech podnikatelů.

Závěrem tedy mohu konstatovat, že při jakémkoli rozhodnutí ve spojitosti s užíváním osobního automobilu v podnikání musí každý podnikatel vždy vycházet ze své aktuální situace a podmínek, ve kterých se nachází. Záleží i na jeho preferencích. Nedá se tedy vyvodit obecný závěr, který by platil ve všech případech. Vše má své klady i zápory. A navíc každý podnikatel zná své podnikání a konkrétní situaci nejlépe, a proto je toto rozhodnutí pouze na něm.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

a) Knihy

- [1] BRABCOVÁ, Š. *Automobil v podnikání: právní, účetní a daňové aspekty, I. díl*. 1. vyd. Praha: Verlag Dashöfer, 2002. 119 s. ISBN 80-86229-48-3.
- [2] BRABCOVÁ, Š. *Automobil v podnikání: právní, účetní a daňové aspekty, II. díl*. 1. vyd. Praha: Verlag Dashöfer, 2002. 144 s. ISBN 80-86229-48-3.
- [3] DLUHOŠOVÁ, D. *Finanční řízení a rozhodování podniku: analýza, investování, oceňování, riziko, flexibilita*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2008. 192 s. ISBN 978-80-86929-44-6.
- [4] FITŘÍKOVÁ, D.; JANOUŠEK, K. *Automobil v podnikání*. 2. vyd. Ostrava: Sagit, 2001. 367 s. ISBN 80-7208-269-8.
- [5] KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelů*. 1. vyd. Ostrava: Skriptum VŠB – TU Ostrava, 2009. 215 s. ISBN 978-80-248-2149-8.
- [6] KOVANICOVÁ, D. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. 12. vyd. Praha: Polygon, 2002. 447 s. ISBN 80-7273-066-5.
- [7] PIKAL, V. *Automobil v podnikání*. 3. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2007. 156 s. ISBN 978-80-7357-290-7.
- [8] ŠTOHL, P. *Učebnice účetnictví: pro střední školy a pro veřejnost, 2. díl*. 8. vyd. Znojmo: Vzdělávací středisko ing. Pavel Štohl, 2006. 199 s. Schváleno MŠMT, čj. 947/2006-23.
- [9] VALOUCH, P. *Leasing v praxi*. 3. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2008. 117 s. ISBN 978-80-247-2557-4.
- [10] VALOUCH, P., *Leasing v praxi*. 4. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2009. 117 s. ISBN 978-80-247-2923-7.

b) Tištěná periodika

- [11] KOUT, P.; LÍBAL, T. Paušální výdaj na dopravu v účetnictví a daních. *Účetnictví*, 2010, roč. 7, č. 6, s. 34. ISSN 0139-5661.

c) Zákony

[12] Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

[13] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

[14] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

[15] Zákon ČNR č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů

d) Internetové zdroje

[16] BUŘÍNSKÁ, B. Americká hypotéka, nebo spotřebitelský úvěr? Správnou volbou ušetříte desítky tisíc. *iDnes.cz/finance* [online]. 2008, srpen [cit. 2011-03-12]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/americka-hypoteka-nebo-spotrebitelsky-uver-spravnou-volbou-usetrite-desitky-tisic-g36-/uver.asp?c=A080805_191134_uver_hla>.

[17] LUKÁŠOVÁ, J. Kniha jízd nebyla zrušena, jde jen o nafouknutou bublinu. *Podnikatel.cz* [online]. 2010, leden [cit. 2011-02-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/clanky/kniha-jizd-nebyla-zrusena/>>.

[18] MASNÁ, D. Osobní automobil po novele zákona o DPH od 1. dubna 2009. *Praktický poradce v daňových otázkách* [online]. 2009, č. 12, rubrika 3, prosinec [cit. 2011-03-20]. Dostupný z WWW: <http://www.du.cz/download/pdf/pdo_3_13.pdf>. ISSN 1213-9777.

[19] Paušální výdaje na auto. *Jak podnikat* [online]. 2010, prosinec [cit. 2011-01-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.jakpodnikat.cz/pausalni-vydaje-auto.php>>.

[20] Silniční daň rok 2010. *Jak podnikat* [online]. 2010, červen [cit. 2011-01-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.jakpodnikat.cz/silnicni-dan.php>>.

[21] Výdaje – náklady na auto. *Jak podnikat* [online]. 2010, prosinec [cit. 2011-03-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.jakpodnikat.cz/cestovni-nahrady.php>>.

[22] ZIKA, M. RPSN, úroková sazba a koeficient navýšení aneb jak vybrat nejvýhodnější úvěr. *Peníze.cz* [online]. 2006 [cit. 2011-02-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.penize.cz/18017-rpsn-urokova-sazba-a-koeficient-navyseni-aneb-jak-vybrat-nejvyhodnejsi-uver>>.

SEZNAM ZKRATEK

apod.	a podobně
atd.	a tak dále
č.	číslo
ČNR	Česká národní rada
ČR	Česká republika
D	Dal
DNU	daňově neuznatelné
DPH	daň z přidané hodnoty
DU	daňově uznatelné
FO	fyzická osoba
Kč	korun českých
LPG	Liquefied Petroleum Gas
MD	Má dáti
např.	například
ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
p. a.	per annum
PFA	přijatá faktura
PHM	pohonné hmoty
PO	právnícká osoba
příp.	případně
resp.	respektive
RPSN	roční procentní sazba nákladů
Sb.	sbírka
SKP	Standardní klasifikace produkce
SPZ	státní poznávací značka
tj.	to je
tzn.	to znamená
tzv.	tak zvaně
VBÚ	výpis z bankovního účtu
vč.	včetně
VFA	vystavená faktura

VPD	výdajový pokladní doklad
VUD	vnitřní účetní doklad
VÚÚ	výpis z úvěrového účtu
ZC	zůstatková cena
ZDP	zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
ZDPH	zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на ве́доміі, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35/3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12/4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11. května 2011

.....
Iveta Müllerová

Adresa trvalého pobytu:

V. Košáře 23, Ostrava-Dubina, 700 30

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1

Použité účty v příkladech účtování

Příloha č. 2

Daňově uznatelné náklady v souvislosti s užíváním osobního automobilu v podnikání

Příloha č. 3

Vybrané situace, za kterých ne/lze paušální výdaj na dopravu použít